

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Morten Pedersens optegnelsesbog 1783-1800

Af Werner Westh-Jensen

SÆRTRYK AF BORNHOLMSKE SAMLINGER 1991

Morten Pedersens optegnelsesbog 1783-1800

Af Werner Westh-Jensen

Forord

Optegnelsesbogen har i næsten 200 år været gemt ned af familie. I 1969 kom den efter lektor Linds dødsbo til Bornholms Museum.

Med nærværende artikel er dagbogen nu mulig at læse med nutidens bogstaver, imod de håndskrevne gotiske, som for mange er svære at tyde.

Bogen er efterhånden i et vist forfald, de første sider er meget medtaget, ord mangler eller er ulæselige, hvorved tekstens helhed nogle få steder desværre ikke er mulig at gengive.

Bindet mangler, ligesom de første og sidste blade tilsyneladende er klippet væk, men derudover er alle blade med. Der er i alt 108 sider tilbage. Hver side måler 10 × 17 cm. Bogen omfatter perioden januar 1783 til januar 1800. Den er optaget på mikrofilm, men kan være svær at læse på denne, da der mange steder er skrevet med små bogstaver og med dårligt blæk, hvilket gør det skrevne vanskeligt at tyde på en film.

Da kirkebogen for Klemensker, blandt andet for den periode, bogen omfatter, er brændt, har oplysningerne antagelig manges interesse, jeg har selv haft gavn af den til slægtforskning. Jeg har derfor renskrevet hele dagbogen med undtagelse af det, der på grund af dens tilstand ikke er muligt at læse. Jeg har valgt at gengive teksten med den stavemåde, som skriveren har anvendt, hvilket giver det skrevne mere liv fra den tid. Der er naturligvis ord, som ikke bruges i dag, men jeg har lavet en liste over disse.

Bogen har været omtalt flere gange. Lektor Th. Lind har i: »Særtryk af Smaahandlinger om Bornholm til Peter Thorsen 8. Juli 1942« gengivet en hel del uddrag af bogen samt forklaringer dertil med overskriften: »En bornholmsk Bondes Optegnelsesbog fra Slutningen af det 18. Aarhundrede«.

Arkitekt K. Thorsen har beskrevet forskellige notater fra bogen i Bornholms Tidendes kronik den 24. januar 1940.

Karl M. Kofoed har omtalt bogen i Bornholms Kirke historie II fra 1933 med nogle få citater.

I Bornholms Tidendes Weekendtillæg har der været uddrag fra de gamle optegnelser. Sidst har Bornholms Museum brugt uddrag fra bogen i forbindelse med udstillingen på Melstedgaard, hvor den er sammenholdt med en dagbog fra o. 1900.

Ikke alt har haft skriverens store interesse. Som landmand har han i særdeleshed gået op i vejret og landbrugsarbejdet på gården.

Begravelser har han beskrevet meget fyldestgørende, der mangler næppe nogen. Barsedåb, konfirmationer og vielser har han også beskrevet, dog er der sandsynlighed for, at der kan mangle nogle.

M.P. beskriver i øvrigt, hvad der dengang skete i Klemensker som: Striden om arbejdet på vejen og på »Tumultsbroen« sidst i 1780'erne, ildebrande, auktioner, ringning med kirkeklokkerne i anledning af kongelige personers død, mønstringer og krigsberedskab, sygdomme som kopper, mæslinger og kighoste, den nye gabestok ved kirken 1789, den nye prædikestols indvielse 1789, den nye »slag-klokke« (bornholmerur) i kirken 1795 (som stadig hører til kirken inventar), nedrivning af kirketårnet 1798, (ifølge P.N. Skovgaards »Beskrivelse over Bornholm fra 1804 hedder det bl. andet: »Klemenskirkes Taarn blev for nogle Aar Siden nedbrudt og gjort lige med Kirken, saa at Kirken nu intet Taarn har«) — antagelig p.g.a. brøstfældighed, afstraffelser og henrettelser for ulovlige handlinger, kongelige forordninger om almene forhold, som blev meddelt fra prædikestolen, især kan nævnes den forordning, Morten Peder-

sen omtaler den 13/4 1794, hvor der blev proklameret: »Enhver mand skal tage huden af sine heste og hopper.« Da dette jo ikke siger os ret meget, bringes en kopi af forordningen i sin helhed, som blev givet af Christian den 7. den 31. januar 1794, og hvor man får indblik i, hvad man på den tid stod til, såfremt man ikke efterkom de bestemmelser (love), som kongen befalede. I bogen omtales også nogle bispe- og provstevitater, om én af disse hedder det ifølge »Beretning om bispevitater på Bornholm i det 18. århundrede« af Henning Heilesen (Bh. Saml. 1976): Klemensker sogn, hvor biskop N.E. Balle bl.a. skrev i sin visitatsbog den 7/7 1786: »Nogle Voxne fortiene Roes. Hos Mængden var kundskaben antagelig. Den mindre Ungdom viiste Prøve af Eftertanke, som dog bør forøges. Sognepræsten Hr. Kofoed haver det Uheld, at være idelig i Strid med en Deel af Menigheden. Paa hans Embede vides imidlertid ikke noget at udsætte. Degnen Toxværd er skikkelig og flittig.«

(Præsten var pietist, hvilket Morten Pedersen dog ikke skriver noget om.)

Hvad Morten Pedersen ikke nævner noget om, er de daværende Landboreformer – stavnsbåndets ophør 1788, men da det jo

ikke berørte bornholmerne, har han muligvis ikke haft kendskab til disse ting.

Hvem var Morten Pedersen?

Bogen røber ikke noget om det. Han var bornholmer, hvilket mange af hans ord afslører.

Th. Lind har i omtalte særtryk til Peter Thorsen 1942 gjort rede for, at Morten Pedersen er fra 9. vornede gård (Ågård i Klemensker).

Kures gårdfortegnelse fortæller da også, at Morten Pedersen Kjøller er født 1764 på Ågård i Klemensker som søn af Peder Mortensen Kjøller (død 1815), som overtog gården fra sin svigerfader Niels Jensen i året 1777.

Morten Pedersen overtog selv Ågård i året 1797, det år hans mor døde. Begivenheden med gårdovertagelsen skriver han ikke noget om. Hans bryllup 1788 nævner han dog, men ikke med hvem han blev gift, men i kirkebogen efter 1800 kan man læse, at hun hed Gjertrud.

Morten Pedersen Kjøller døde den 26. februar 1840, 76 år gammel og betegnes på det tidspunkt i kirkebogen som undentagsmand på 9. vg. (Ågård) i Klemensker. Hans hustru døde den 25. november 1840.

Nedenfor bringes nogle bemærkninger til optegnelsesbogen af lektor Th. Lind (før omtalte særtryk til Peder Thorsen):

Tumultsbroen/Tornebroen

Morten Pedersen skriver bl.a.: »1790 Natten imellem den 11te og 12te Maii bliv jeg stevnt af Byfoged Hans Gad til Extraret den 12te dito Kl. 2 om Eftermiddagen for Veyarbejdet den 16de September, som bliv foretaget på Tornebroen.«

Th. Lind:

For at forstaa dette maa man erindre, at der sidst i 1780'erne var en alvorlig Strid mellem Hans Gad, Byfoged i Hasle og Herredsfoged i Nørre Herred, og Bønderne i Klemensker angaaende Vejarbejde, som Herredsfogden paalagde dem, men disse

nægtede at udføre. Fra Arbejdet paa Sognevejen ved Brogaard udeblev Storbønderne i det sydvestlige Klemensker (M.K. Zahrtmann: Borringholmerens Historiebog II 183). Vor Hjemmelsmand mødte jo til sit, men det har aabenbart ikke været tilstrækkelig godt udført, som det fremgaar af Sagens videre langsommelige Forløb:

»1790 Løverdagen den 29de Maii bliv foretaget Granskning efter Byfogdens Opkrævning paa Broengen, om der efter hans Meening og Paastand skulle være Rende skaaren igennem eller ey. Denne Forretning bliv foretaget af 4re Mænd, nemlig

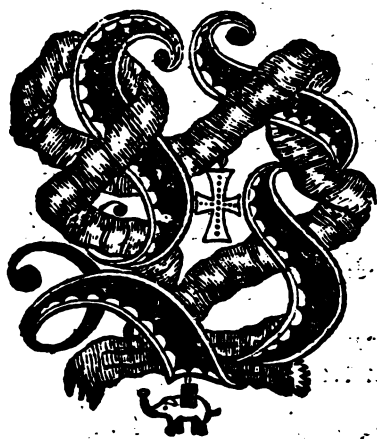
Nedenstående forordning fra 1794 er taget med for at uddybe Morten Pedersens bemærkning om, at der den 13. april 1794 fra kirkens prædikestol blev tilkendegivet følgende: »Enhver mand skal tage huden af sine heste og hopper.«

I. Forordning,

som

figter til at udryhde den iblant Land-Almuen paa nogle Steder, i Danmark og Norge, indførte daarlige Tanke, at ansee det som en værdrende Gjerning at trække Huderne af Heste og andre Creature, som enten dræbes, eller døe af tilfældige Aarsager, hvilken skadelig Fordom Kongen vil have affkaffet.

i Christian
den Syvende,
af Guds Raade,

Konge til Danmark og Norge,
de Benders og Gothers, Hertug
udi Slesvig, Holsten, Stormarn, Dyt-
merffen og Oldenburg, Giøre bitterligt: at
Vi med Mishag have fornummet, at en Deel af Land-Almuen paa nogle Ste-
der skal være indtagen af den daarlige Fordom, at betragte det, som et værd-
rende

A 2

Leutnant Thomas Kofod, Evart Olsen Sonne, Helligs Ibsen og Hans Munk paa Jullegaarden i Rudsker Sogen, hvor da indfandt sig Hr. Procurator Nansen Möller og Jorde-maalleren.«

»1792 den 28 Januarii holdtes der Extra-ret i Hasle i Anledning af Veyearbeidet, som passerede den 10. September 1789.«

»[1792] den 1ste Martii vare vi forsamlede ved Clemmens Kierke at anhøre Byfoged

Kong Christian den Syvendes

rende Arbejde, at tage Huderne af Heste og Dvæg, som de af Sygdom eller andre tilfældige Aarsager; hvorfra Felgen er denne: at dellige Creature, ved at hentligge forraaduede paa Marken, forarsage giftig og usund Lust, samt at Ejerne tabe den Fordeel, som de kunde gjøre sig af Huderne, ved enten at sælge dem til Garvere og Feldtberedere, eller og at bringe sig dem til Nytte paa anden Maade. Vel formode Vi ikke, at der nu findes mange, saa ufornuftige og uoplyste, at de virkelig troe, at en god og nyttig Handling medfører Baniere, og at det kunde være en meere beskiæmmende Siærling at tage Huderne af et Slags Creature, end af et andet, eller at det, i denne Henseende, gjør nogen Forskiel, om et saadant Kreatur er slættet, eller det paa andre Maader har mistet Livet. Imidlertid, da det dog i visse Egne er blevet til en Bane, at denne vrangne Fordom følges af de fleste, deels, fordi deres Tjeneste-Folk vægre sig ved at lægge Haand paa Arbejdet, deels, fordi de befrygte, at blive udsatte for Bæbrendelser og Forhaanelser af andre, som enten af Ondskab Misundelse eller Laabelighed, kunne ville lægge dem til Last, at de ikke rette sig efter den, igiennem Baulkundighed og Overtroe indførte, gamle Skik; Saa have Vi fundet for got, at rydde disse Hindringer af Vejen, og sætte enhver i Stand til at gjøre sig loovlig Fordeel af sin Egen- dom; Til den Ende befale Vi herved allernaadigst: at

1) Naar noget af en Bondes eller Landboers Creature, være sig Dvæg eller Heste, enten formedelst Tilfælde døer, eller det bliver dræbt, da skal Ejeren, inden 24 Timers Forløb, lade Huden aftage det døde Kreatur, og derefter Kroppen nedgrave 2 Alen dybt paa sin Mark, med mindre Kiedet er af det Slags, og saa godt, at det kan tiene til sund Spise, eller og Ejeren vil anvende det til andet nyttigt Brug, saasom: til at lægge det ud, for derpaa at sknde vilde Dyr (i Tilfælde af, at han har Jagt-Rettighed) fede Hunde dermed; som Vinteren, eller dellige; i hvilket Tilfælde han dog først bør lade Huden afstrække. Befindes nogen at overtræde dette Bort-Bud (hvis Gavn for Bedkommende selv og det Almindelige er saa indlysende) da skal den Skuldige ved Politie-Retten dømmes til at bøde 4 Rdlr. til Sognets Fattige, og desforuden tilpligtes at nedgrave Kreaturet paa ovenansførte Maade, under Straf af, at bøde 2 Rfl. til Fattig-Cassen for hver Dag han er Dømmen overhørig.

2) Dersom noget Tjeneste-Evende nægter at være Husbønden behiøvelig i at strække Huden af det døde Kreatur og derefter begrave det, da skal Husbønden

Gads Indlægge, tilligemed vor Defensors Nansen Müllers Indlæg, som han til vores Forsvar havde indlagt i Retten.«

»1792 den 26de November vare vi forsamlede til Hans Holstes i Skindemyregaaerden, hvor da indfandt sig vor Defensor Hr

Procurator Nansen Møller og forkyndte os Actors Indlæg i Landstingsretten og hans Forsvarsskrift i samme, som hand til vores Forsvar havde componeret.«

Skønt dette skete 1792 og Optegnelserne fortsættes til 1800, er der ikke i disse anført

Forordninger for Aar 1794.

5

bonden strax kalde tvende af sine Naboer til sig, og, i disses Nærværelse, selo lægge Haand paa Kreaturet, samt advare den medrillige Ziener om den Straf, han, ved sin Overhøerighed, paadrager sig; Skulde denne desuagtet vægre sig ved at efterkomme det, som ham befales, da skal han, for sin Uindighed, første Gang demmes til Fængsel paa Vand og Brød i 4 Dage, og anden Gang til een Maanedes Arbejde i Forbedringsshuuset, hvilken Straf fordobles, saa ofte han siden befindes skyldig i lige Forbrydelse; Undslaaer nogen Nabo sig for at følge den, som begierer det, i ovenanfært Tilfælde, da bør han bøde 1 Rdlr. til Sognets Fattig-Kasse.

3) I fald nogen skulde være saa dristig og ondskabsfuld, at forhaane, laste, eller ilde omtale enten Husbond eller Ziener, fordi disse, som fornuftige Mennesker og gode Underaatter, have efterkommet de Pligter, som Vi, ved denne Anordning, have foreskrevet, til deres eget og det almindeliges Beste, da skal han bøde 4 Rdlr. til Sognets Fattige, og gjøre den fornærmede offentlig Afsigbt for Retten, og dersom han vægrer sig ved at bede den Forurettede om Forladelse, skal han, i det Sted, sættes en Time i Gabestocken eller Halsjernet, paa en Søndag, naar der er Gudstjeneste i Kirken.

4) Sognefogderne i Danmark og Lehnsmændene i Norge skulle, med alvorlig Nidkierhed og Narvaagenhed, paasee, at denne Forordning nøyagtigen overholdes; Findes de heri forsømmelige, og de ikke, naar nogen af Sognets Beboere forseer sin dertimod, strax andrage det for den vedkommende Rettens Betient, som fører Politimester-Embedet der paa Stedet, da skal Sognefogden eller Lehnsmanden bøde til Fattig-Cassen, første Gang 5 Rdlr., anden Gang 10 Rdlr., og tredie Gang, foruden at betale den sidstbenævnte Bulet, affattes fra sin Tjeneste; Under Straf af lige Bøder, skal Opbyns- eller Oiddermanden i hver Bye vaage over disse Bore Buds Efterlevelse og være pligtige til, naar nogen overtræder samme, at anmelde det for Sognefogden.

5) I Tilfælde af, at Overogten skulle høre sig, da bør der, paa de Steder, hvor samme befindes, forholdes med Overogets Ihielsslagnings og Nedgravelse efter de Regler, som ved Forordningen af 30te November 1778 ere bestemte.

U 3

6)

et Ord mere om denne Sag. I Sagen om Vejen ved Brogaard dømte Herredsfoged Gad paa Herredstinget Bønderne skyldige i Opsætsighed mod Øvrigheden; men Landsdommer Rogert desavouerede paa Landstinget denne Dom og idømte dem blot en lille Bøde paa 8 Rdl. hver for Lydigheds Forsømmelse (M. K. Zahrtmann a. St.).

Gårdens vedligeholdelse

Th. Lind:

Sin største Interesse samler vor Bonden ganske naturligt om Hus og Hjem, om Landbruget og i Sammenhæng dermed om Vejret.

Gaarden vedligeholdes og forbedres: »1788 den 19de og 20de Junii takte [o: tækkede] vi 6 Rom Synden over Stuen,« og

Kong Christian den Syvendes

6) Heste, som døe af Snibe, eller dræbes formedelst Befængelse af denne smitsomme Sygdom, bør ligeledes uophødeligen nedgraves med Huden & Allen døde under Jorden.

7) Vi have den Tillid til Vore Erkebænd og Betiente, somme paa Landet, at de ikke allene ville foregaae Almuen med et godt Exempel, i at efterleve de, samtlige Landboere, ved denne Lovgivning, paalagte Pligter, men at de endog (i Særdeleshed Præsterne) ville giøre sig Umage for at giøre de mindre oplyste iblant deres Medborgere det rette Begreb om disse Vore Bud, og sammes velgiørende Nyemærke; I øvrigt besale Vi, at denne Forordning ikke allene strax skal bekjendtgjøeres fra Prædikestolene og ved Ketterne, men endog at deraf allevegne skal uddeles et tilstrækkeligt Antal Exemplarer iblant Almuen, paa det at den desto vissere kan komme til hver Mandes Kundskab.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores Kongelige Residens-Stad Kiøbenhavn den 31 Januarii 1794.

Under Vor Kongelige Haand og Signet.

Christian R.

(L. S.)

C. v. Brandt.

Schow. Colbiörnfen. Reierfen.

»1788 den 26de og 27de Junii takte vi 5 Stolperom paa den vestere Side af den østre Længen, og der gik omtrent 10 Trave Halm til og et Læs Løng.« Det var det Aar, Manden blev gift. Senere: »Dette Aar [o: 1793] bygede vi 9 Rom [o: Fag] af vor Stuelængde« og »1795 Fredagen den 8de Maii reyste vi 7 Stolperum, som er de vestreste af vor Stuelængde.« Det bliver altsaa en Stuelængde paa 16 Fag, saa vi har sikkert heraf Lov til at slutte, at Nedskriveren var Gaardmand. Til denne Stuelænge er ved de Brædder brugt,

hvorom det hedder: »1795 Mandagen den 26de October var jeg i Rønne og købte halvanden Tult Bræder til Jørgen Stenders, ad Tulten 6 Sldr [o: Slettedaler. 1 Slettedaler var 4 Mark à 16 Skilling] og 2 Mk, dog det var men [o: kun] 7 Alne Bræder. — Thi der var meget knapt paa Bræder dette Aar.« — Om den indre Indretning og Møblering faar vi ikke andet at vide end, at »1796 Fastelavensmandag var jeg paa Auction til Asser Dams i Røe Sogn og købte et Vraeskab [o: Hjørneskab] for 3 Sldr og 8te Skilling.«

Landbruget

Th. Lind:

Nogen almindelig Beskrivelse af sin Gaard giver Nedskriveren ikke, og det er for spredte Oplysninger, han giver, til, at man kan faa noget Helhedsbillede af den. Dattidens Landbrug lagde jo meget mindre Vægt paa Husdyravl end vor Tids. Det vigtigste var Kornavl. Hvor stort Dyreholdet var, kan ikke ses; men enkelte Bemærkninger om Gaardens Dyr findes dog. Det er nævnt, at der 27. Jan. 1785 slagtedes en Galt; men det er ogsaa alt, hvad der skrives om Svineavl. Om Koholdet er Oplysningerne lige saa sparsomme; der staar kun denne ene: »1790 den 20de Januari lede [ɔ: ledte] jeg en Tyr til Byen Rønne, som Hans Andersen Toft skulde have for halvniende Daller.« Faarene faar dog to Bemærkninger: »1795 den 11te August var Hans Jørgensen Slagter i Rønne her og købte 4re Lam for 5 Mark Støkked, til sammen 5 Daller og fik samme udkjørde samme Dag.« Og den triste Bemærkning om den vaade og kolde Maj 1799: »Lammene blive forfrossene og forarmede, saa en stor Deel døde, og til vort døde 10.« Om Hestene anføres kun, at »vor den graae Mærn« og »vor den baskede [ɔ: blakkede] Mærn« »follede« og fik »et guult glasøyet Horsføl« [ɔ: Hoppeføl] eller »et brunbasked Horsføl,« »et lysguult Hestføl« eller »et sortbasket Horsføl« eller endelig »et lysbrunt Horsføl.« Endvidere: »1795 den 17de August købte jeg en Folle [ɔ: en ung Hest] paa Auction paa Træbeenegaarden for 8te Sldr. og 1 Mk.« Og »1783 solde vi en gul Folle til en Mand i Gud-hiem ved Navn Jørgen Mortensen.«

Hvede dyrkes ikke paa Gaarden, kun Rug, Korn [ɔ: Byg] og Havre og desuden Ærter. Mærkelig nok nævnes aldrig Efteraarspløjningen eller Rugsaaningen, derimod for de fleste Aar Dagen, da Foraarspløjningen begyndte (den varierer fra 12. Marts til 21. April), nogle Aar den Dag, man saede den første Sæd (mellem 25. April og 20. Maj; 1785 hedder det »den 3de Maius saede vi den første Vaaersæd, som var Ær-

ter, paa Huusestællen«), og for de 14 Aars Vedkommende af de 17, Bogen spænder over, den Dag »vi finge sædlagt« [ɔ: blev færdige med Saaningen]; tidligst var det 18. Maj og senest 18. Juni. De første Aar angives omhyggeligt, naar man begyndte at meje Sæd (fra 5.—27. August), og naar man bandt Rug (fra 7. August—2. Septbr.); 1787 »dend 22de Augusti agede vi Rugen ind.« Hvert eneste Aar anføres, naar »vi finge høsted«; det skete tidligst 19. August og senest 3. Oktober (Dagene er 23/8, 13/9, 23/9, 6/9, 3/9, 1/9, 2/9, 11/9, 30/8, 31/8, 5/9, 19/8, 29/8, 21/8, 28/8, 25/8, 3/10). Endelig anføres to Aar, naar man begyndte at »meje (meie) Eng«; det var 30. Juli, og da »ravste vi« Høet 10. Aug., og 21. Juli.

Høstudbyttet er ikke nemt at opgøre, da det af Rug snart opgives i Stakke, snart i Tønder eller Læs; Byg og Havre opgives i Læs og en enkelt Gang i Tønder, Ærter i Læs. 1783 høstes »men« [ɔ: kun] 7 Stakke Rug, thi »der var Tørre fra Valborgidag [ɔ: 1. Maj] til Augusti Maanet, undtagen toe eller tre smaa Regn, som vare ikke [mere] end en Dug fra Himmelen«; det blev til 6 Tønder »og lit paa 7de«. Høsten har nok i det hele være daarlig det Aar; for »Langfredag, som var den 9de April [1781] var Sandemanden Jørgen Sonne her med 4 Mænd nemmelig Peder Koefoed, Hans Larsen, Morten Larsen, Hans Fridriesen og skulde efterse, hvor megen Rug og Meel og Malt og Gryn og Korn vi havde.« 1784 anføres, at »den Sommer var en goed Vextsommer for Græs og Sæd, dog var hand temmelig kold.« »Saa Aar den 20 November kastede vi Rug, vi finge 15 Tønder Rug.« »1785 den 2 September bunde vi Rug, vi finge 9 Stakke Rug«; »den 23de September finge vi høsted; her var megen Væde denne Høst«; de 9 Stakke gav 7 Td. Rug. Desuden høstedes 13 Tdr. Korn og 23 Td. Havre. Saa gav 1786 14 Stakke; 1787 »dend 22de August agede vi Rugen ind og finge 19ten Læs«; desuden 30 Læs Korn, 44 Læs Havre og 10 Læs Ærter. 1788 høstedes 13 Stakke Rug, der gav 12 Td., 27 Læs Korn og 43 Læs Havre.« 1788 i

November Maanet maate Bønderne lade skrive hos Sandemanden, hvor megen Sæd de vente at faae, og hvor megen Sæd de skulde kiøbe.« »I Aaret 1789 finge vi høsteden 2den September, og vi finge 13ten Læs Rug, 22 Læs Korn, 12 Læs Ærter og 59ve Læs Havre. Dette Aar var en goed frugtbar Sommer og en goed tør Høst den fleeste Tiid.« Af de 13 Læs Rug blev der »paa 7de Tønde.« »1790 finge vi høsteden 11te September og finge 28 Læs Korn, 19 Læs Rug og 59 Læs Havre. Denne Høst var temmelig vaad. Dog var han temmelig velsigned og frugtbar med Sæd, saa mand saae temmelige Hæs uden for Gaardene, og vi finge et Hæs med 9 Læs udi.« 1791 opgives intet Høstudbytte. 1792 var det 16 Læs Rug, 25 Læs Korn og 48 Læs Havre. 1793 har kun: »Det var en goed frugtbar Høst.« 1794 anføres, at »vi saae omtrent 7 Skiepper Ærter og paa 5te til 20ve [ca. 25?] Tønder Havre og omtrent 4 Tønder Korn«; men »Sæden var meget smaae. Dog var Rugsæden temmelig goed de fleste Stæder.« Hvor meget Høsten gav efter den Udsæd, angives desværre ikke, kun: »1794 finge vi men 11ve Tønder Rug;« men hvor stor Rugudsæden var, er ikke opgivet. 1795 hedder det: »Rugen var goed nesten overalt paa Landet, og vi finge 16ten Læs Rug; men den anden Sæd var smaae, og vi finge men et Læs Ærter, dog mest Lausurt [ø: Okseøje]. Den sidste Uge i Høstmaaneden var det meget godt Høsteveyr. Den forrige Uge var temmelig vaad, saa vi agede vor Rug ind i Regn.« »1795 finge vi 18ten Tønder Rug og tre Skiepper; her var en goed Rugæring [ø: et godt Rugaar] paa Landet dette Aar.« 1796 hedder det: »Dette Aar var en goed frugtbar Sommer; dog var hand temmelig kold; og Høsten var deylig, endog besynderlig Sædhøsten med varmt, godt og stille Tørreveyr, og vi finge 24ve Læs Rug og et Hæs paa 14ten Læs.« Og senere: »1796 finge vi 29 Tønder Rug; thi der bliv nogen saaed i Dammedynd og nogen i Møg, og Dammedyndsrugen var nesten een Deel bedre end Møgrugen.« Vor Landmand har altsaa prøvet sig frem med Gødningen. Men

dermed ender hans Opgivelser af Høstudbyttet.

Og hvad har Manden saa faaet ud af sin Avling? Hvordan var for det første Foldudbyttet? Ja, som det er nævnt, har Nedskriveren ikke haft den Vane at opgive baade Størrelsen af Udsæden og Høsten samme Aar. For Rugens Vedkommende kan der da slet intet slaas fast. Om Havren kan lidt mere siges. I 1788 findes følgende: »I Aaret 1786 kiøbte jeg en Tønde Havre af Hans Mogenssen for 2 Daller og saae den Aaret 1787 og fik 4 Tønder igien og 5 Mark for Tønden, tilsammen 5 Daller.« Det giver jo kun 4 fold. »1788 havde jeg 3 Tønder Havre saadet paa Sueager og fik 7 Læs og 15ten Tønder og halv 3die Skieppe igien;« det giver altsaa godt 5 Fold. To Gange opgives for samme Aar Udsæd og Høstudbytte; begge Gange er Udsæden 21 Td.; men Udbyttet er det ene Aar 43 Læs og det andet 59 Læs, og hvordan forholder Læs sig til Tønder? Ovenfor saa vi, at 7 Læs svarer til godt 15 Tønder, og 1789 »fik jeg 18ten Tønder Havre paa Sueager ... Havren er lang, saa der bliv meest tii Læs.« Er Havren nu mindre Lang, maa der altsaa blive færre Læs af, maaske 8—9 Læs af 18 Td. 43 Læs skulde saa give godt 90 Td., altsaa godt 4 Fold, 59 Læs derimod giver ca. 125 Td., og det bliver omtrent 6 Fold. En Landmand i vore Dage vilde regne dette Foldudbytte for elendigt; men for den Tid, der her er Tale om, er det det almindelige for det øvrige Land og har vel ogsaa været det for Bornholm.

Videre skriver Th. Lind:

Det værdifuldste, Nedskriveren giver vedrørende Kirken, er imidlertid den stadi-ge Angivelse af døbte, gifte og begravede i Sognet. Da Klemens Kirkebøger ved Præstegaardens Brand 1887 brændte for Tiden før 1800, giver Bogen i disse Optegnelser et Supplement af stor Værdi, selv om maaske ikke alle døbte, gifte eller begravede er kommet med hvert Aar. Disse Optegnelser skal ikke gengives her; men forhaabentlig kan de blive trykt i »Bornholmske Samlinger«.

1783. Tors Dagen Den 12te Junii havde Soldaterne Maiore Mønstring ved Hasle.

Tors Dagen Den 12te Junii havde Soldaterne Captaine Mønstring ved Mare Vae.

1783. Man Dagen Den 30te Junii blev Lars Hans Hustru fra Tønne Kolde begravet.

Tors Dagen Den 3^{die} Jullii havde Soldaterne General Mønstring ved Hasle.

1783. Den 5te Augusti begyndte vi at meie sæd.

Den 7de Ditto bunde vi Rug og finge men 7 stakke Rug; thi der var tørre fra Walborgs Dag til Augusti maaned, undtagen to eller tre smaa Regn, som vare ikke mere end Dug fra Himmelen var.

3 — (*De to første linier er næsten væk*) — Dette (*ord mgl.*) staar de (*ord mgl.*) Aaret.

1783. Søn Dagen Den 23de Augusti finge vi høstet.

1783. Søn Dagen Den 28de September blev Bergita Claus Peters begravet.

1783. Ons Dagen Den 8de October blev Bendt Bendts Hustru fra Kryke gaarden begravet.

1783. Man Dagen Den 20de October blev Vevest Larsen fra Samsing gaard begravet.

Dette Aar finge vi 6 Tønder Rug og lit paa 7de.

Dette Fiske var tør, her kom vel lit smaa Regn, men de tog endte meget, Dame og Myrer vare mest tørre til Den 13de, 14de og 15de November, saa kom her temmelig stærk Regn.

1783. Søn Dagen Den 16de November blev Morten Andersen fra Dyng gaardens grund begravet.

4 1783. Søn Dagen Den 30te November — (*de tre første linier er næsten væk*).

Dette Aar byggede Jørgen Sonne paa Børne gaarden 11^{ve} Rom til sin Stue længe.

1783. solde vi en gul folle til en mand i Gud-hiem ved navn Jørgen Mortensen.

Den 7de December kom her Sne og Jorden blev til lagt til Den 10de Ditto, saa blev det got.

Den 21de Ditto, som var Den 4de Søn Dag i Advent, var her i Kirken 2de Børn som blev Døbte. Det 1ste fra Lade gaarden ved navn Hans Casper, det 2^{det} fra August Hans i Skarpe Skae ved navn Anders Kure.

1783. Jule aften var det Sne og Rog fra Østen, 1ste og 2^{den} Jule Dag var det Rog og meget hart frost, saa at Vinduerne kunne (*ikke*) blive optøede.

1784. Den 12te Januari kom her Taage. Løver Dagen Den 17de Dito kom vinteren Igien, dog ikke slet saa haard med Sne.

Søn Dagen Den 25de Januari blev Hans Mogensen fra Kyse gaards (*Kysse- evt. Kjørseg.*) grund begravet.

(*Den nederste linie på siden ulæselig.*)

5 Sne (*2 ord mgl.*) frost Igien, den første (*ord mgl.*) var det stærkt storm og hart frost og Jord Rog fra Nord Vest.

Den 5 Martii kom her tõe. Den 7 havde mand et deyligt Foraars veyr.

Natten i mellem Den 10 og 11te Martii kom her stærk storm fra Nord Vest og hart frost.

Den 12te Martii var det en haard vinter.

Den 15 Martii var Degnen her og læste for børn. Det var vinter paa den tid.

Den 18 og 19 Martii var det meget

haart frost og stærkt Rog fra Nord Ost.

Den 21 Martii bliv Stome Anders be-
graven.

6 Det var frost og Rog (*ord mgl.*) Den 30
Martii var det en hæftig storm og Rog
fra Østen.

Den 3 April bliv Ole Larsen paa Kryke
gaards grund begravet.

Den 6 April faldt Kulden noget, efter at
den siden 10 Martii havde været meget
haard, for vinduerne i stuen hver mor-
gen vare frostne.

Lang Fre Dag, som var den 9de April,
var Sandemanden Jørgen Sonne her
med 4 mand, nemlig Peder Koefoed,
Hans Larsen, Morten Larsen, Hans
Fridriksen og skulde efter see hvor me-
gen Rug og Meel og Malt og Gryn og
Korn vi havde.

7 Den 10 April bliv Christian Hans Søn
(?) Kure gaarden begravet.

(Det) Regnede og Sneede Paaske Dag
for middag.

Den 18 April bliv Hans Andersen Lis-
ter paa Splids gaarden begravet.

1784 var Det imellem Den 11te og 18^{de}
April var det got tõe veyr og under
tiden Regn og taage, saa at Sneen slap
mest ad den høye mark.

Den 21 april begyndte vi at pløye.

Det var meget knapt det Aar for foder
til Creaturene, saa det var Rart (*sjæl-
dent*) at se nogen gaard eller huus, at der
jo var taget

8 tag aae; thi det var en lang, haard vinter
med hart frost (*ord mgl.*) og megen
Snee.

Vinteren begyndte Dagene før Juul og
bliver ved til Den 6 April, saa begynder
det at tõe eller meine lidt om Dagene,
undtagen 3 tõe, en uge i hver maaned,
den 1ste begyndte Den 12Dag i Glug

(*januar*) og entes den 17, den 2 begynd-
te Den 25 Dag i Blidet (*februar*) og en-
tes Den 28, den 3 begyndtes Den 5Dag
i Thor (*marts*) og entes Den 10.

Siden Den 10 Martii saae vel som fore
var det meget stærk frost, saa her frøs
saa megen Hav Is, saa her havde ikke
været saa megen

9 paa 40, ja kanskee ikke paa 50 Aars Tid
ey havde været; thi naar veyret var
Nord Vest, kom Isen Vester for Lan-
det, saa mand inted vand kunde see, thi
Havet var lige saa hvit som Landet.

Den 24 April om Eftermiddagen
grummede det noget i Vester og mand
hørte det at Tordne engang, siden kom
grumningen op med hagel og Sne og
en haard veyr kulle, siden helle natten
Sneede det og var en meget haard
Storm fra Nord Vest.

Den 11te Maius begyndte vi at saae
Vaer sæd.

Natten imellem Den 24 og 25 Maius
kom her Torden og et got Torden

10 Regn og varmt veyr.

Den 27 May finge vi sæd lagt.

Den 11te Juni kom her et got Regn; det
havde været en haard tørre siden Den
25 Mai.

Den 15 Juni bliv Anders Thorsen, Tey-
ne (*tyende*) fra Due Bierg gaarden be-
graven.

Den 16 Juni bliv Hans Dams Konne fra
Muura Dam begravet.

Den 22 Juni havde Soltatterne Maiore
Mønstring ved Hasle.

Den 30 Juni var der Basel (*barsel*) i Tor-
ne gaarden med en Datter ved navn Ka-
ren.

11 Den 4 Jullii bliv Hans Svendsen fra
Trind Hat begravet.

Samme Dag Den 4 Jullii bliv min Mos-

ter Else By Ole Akers begravet i Rønne.

1784. Den 5 Julli havde dette Nørre Herreds Bønnere, Soldattere og halve Ryttere Compagni Ceneral Mønstring ved Sanvig.

Den sommer var en goed vext sommer for græs og sæd, dog var hand temmelig kold.

12 1784. Den 26 og 27 Juli var vi i Almingen at Rive lyng.

Samme Aar Den 25 August begyndte vi at meie sæd. Den 31te bunde vi Rug, vi finge 17 stakke Rug. Den 13 September finge vi høsted.

Samme Aar Den 20, 21 og 25 September vare vi i Almingen at Rive lyng (*ord mgl.*) Den 26 September til Den 1 October var det en stærk Østen Regn.

1784. Den 21 October var her i Clemens Kirke Provste visitats for ung Dommen.

1784. Den 8 November vare vi paa Pille skønning.

Samme Aar. Den 20 November Kastede vi Rug, vi finge 15 Tønder Rug.

1784. Den 22 November bliv Captain Hans Koføeds Hustru fra Skrobe begravet.

1784. Den 5 December bliv Kirsten Didriks fra Æge Bierg begravet.

Dette Fiske var det en temmelig stærk væde til den 5 December, saa

13 kom her Sne og frost. Natten imellem 5te og 6te December var det en haard frost, saa at vinduerne i stuen var frosne. Den 9 December kom her temmelig Sne. Den 13 December, kom her Regn.

Igien Den 20, 21 December kom her temmelig Sne. Imellem Den 14 og 20 December var mest Jorden til lagt med

Snee, dog ikke nogen frost. Ligeledes fra Den 20 December til Den 25 var det lige saa dan vinter. 1ste Julle Dag var det taaget, Regnveyr og stille veyr. 2 Julle Dag var det grumt og stille. 3 Julle Dag var det grumt og stille og frost.

14 1784. Samme Dag stod Rasmus Andersen Thorup Brullup med Dorotih Jons Datter af Bos gaard. (*Boesgaard*)

4 Julle Dag var det taage og frost. Disse 4 Julle Dage og Julle Nætter var det meget stille uden veyr.

5 Jull Dag var det grumt og stille, 6 Julle Dag var det grumt og stille, 7 Julle Dag var det grumt og stille.

(*Ord mgl.*) – alt saa Aarets Ende.

Anno 1785. – Nyt Aars Dag var det Sne Rog agtigt veyrligt. Den 5 Januari kom her tõe. Natten Imellem Den 5 og 6 Januari kom her temmelig stærk Regn. Den 7 Januari kom her frost og Sne. Igien Den 16 Januari kom her nogen Sne. Den 19 Januari kom her tõe veyrligt og alt saa Endnu En taalig vinter og stille veyr. Natten imellem Den 20 og 21. Jan. kom her storm fra Østen og temmelig frost. Igien Povls Dag var det stille og klart, dog blæste det alligevel lit og alt saa Endnu er goed Vinter, med stille agtigt veyr.

Den 27de Januari slagtede vi en Galt.

Den 31 Dito var min Fader i Rønne med Qvartalen (*en skat*), som vi tage sammen.

Natten Imellem Den 31te Dito og 1 Febervari kom her nogen Sne og alt saa maanedens Ende.

1785. Den 9 Febervari var Jeg paa Auction til Mads Madsens i Knude gaarden og alt saa Endnu en taalig vinter.

Den 16 Febervari kom her Rog fra Norden og haart frost.

16 Den 19 Feberuari kom her Aution til Niels Andersens paa det Østre Gildes Boe. Den Dag var det Sne Rog fra Østen.

Den 21. Feberuari Sneede det hele Dagen, det var temmelig vinter paa den Tid med Sne, frost og Rog. Den 22 Dito var det klart Soel skin heele Dagen og temmelig frost. Den 23 Dito var det Jord Rog fra Østen og frost og sort grumt paa Himmelen.

Den 25 Dito var det Sne Rog agtigt veyr med temmelig frost med med Norden vind. Den 26 Dito var det stærkt Rog og haart frost og Norden vind. Den 27 Dito, som var Den 3^{die} søn Dag i faste, Continuerede det samme Rog vel saa stærkt, men med meget haart frost.

17 Den 28 Dito var det stille og Sneede, det blæste imod aften.

Enden på Februari maaned.

1785. Den 6 Martii bliv Karen Mortens Datter fra Torne gaarden begravet.

Mand siger, at den saa kaldede Kige Hoste grasser paa Børn.

Fra Den 1ste Martii til Den 11 Martii faldt frosted dog noget, for meldest det Ind faldende Syd Vest og Vesten grumme og stille veyr, saa det meinede lit om Dagene til den 11 Martii og 12 Dito, saa kom her storm fra Vesten og haart frost Igien og Jord Rog, dog var det den fleste Tiid klart veyr til Den 18 Marti (*da*) kom her Sne og Rog fra Nord Ost.

1785. Den 18de Marti var Jeg hos min Capitain Hans Bidstrup med en Tønde Havre.

1785. Den 21de Marti var der Auction paa Turpe gaarden og bliv

18 Boet solgt for 600 og 13 Daller.

Det var haard vinter på den Tiid, med stærk frost og under tiden Sne og Rog.

1785. Den 24 Marti var Hans Kofoed i Rønne her og Kiøbte en Lyng Røste for 10 Mark og der var 4 læs paa Røsten og fik 3 læs ud kiørde den 26 Marti.

1785. Den 25 Marti var Adolf Esperesen her og kiøbte huuset af Hans Petter.

Det var en meget haard vinter paa den Tiid, med haard frost og under tiden stærk Rog. Dette varede til maanedens Ende.

1785. Den 3^{die} April var her Confirmation, som holtes af præsten Jørgen Kofoed.

Endnu Continuerer vinteren lige stærk.

19 1785 finge vi 13 Tønder Korn og 23 Tønder Havre.

Den 8de og 9de April begyndte det at tage lit af med frosted, saa det meinede lit om Dagen.

Den 13 April kom her tøe og taage, dog frøs det under tiden lit om nætterne i førstningen.

1785. Den 19 April vare vi til Mads Jørgens i Øster Larsker Sogn og hente en Bie stok.

Den 20de April begyndte vi at pløye.

Den 25de April stoed Hans Mogensen fæstens Øll med Magarete Chattrina Christians Datter.

1785. Den 3de Maius saaede vi den første Vaaer sæd, som var Ærter paa Huuse stælen.

Den 1 Maius af brænte ae gaarden (*Aagaarden?*) i Øster Larsker, som var Walborig Dag.

Den 13 May for lod dog Natte frosted efter at det, siden vinteren

20 slap, hver nat mesten deels var frost og hviidefrost. Den 14 Maius kom her Regn, som var Pinse aften og Pinse uge var det Regn saa af og til.

1785. Den 22 Maius bliv Didrik Mik-
kelsen fra Æge Bierg begravet.
- Dette Aar laae her Sne i Ællet til den
25 Maius, som er Urbani Dag. Her var
megen Snee some steder denne vinter.
- Den 27 Maius finge vi sæd lagt. Dette
Aar saaede vi men 13 Tønder Havre.
1785. Den 3 Junius Bliv Signe Hans
Jensens fra Lykke gaarden begravet.
1785. Den 7 Junius bliv Jeg Piber for
det Nørre Soldattere Compagni.
1785. Den 11 Junius havde Hans Mo-
gensen Brylup med Margareta Christi-
ans Datter.
- 21 1785. Den 15 Junius bliv Vel Ædle
Hans Kofoed fra Simle gaarden ned sat
i Kirke kielderen med stor Pomp og
Pragt. Text i Psal. 126 : 5 Vers.
1785. Den 18 Junii havde Jens Hansen
Brylup med Evert Ols Datter.
1785. Den 19 Junii follede vor den
graae Mærn og fik et guult glas øyet
hors føl.
1785. Den 26 Junii bliv Peder Hans
Datter fra Jyde huset begravet.
- Samme aar den 28 Junii havde Solda-
terne den saa kaldede Maiore Møn-
string ved Hasle.
- Samme aar den 2 jullii sværmede vore
Bie.
1785. Den 3 jullii bliv Peder Hamers
Søn fra Vestre Hav begravet.
- Samme Aar, Den 4 Julii havde Soldat-
ter og Bønder Captaine Mønstring ved
Rabecke huuset vesten Biørne gaar-
den.
- Samme morgen kom her lit Regn.
- Den 10 og 11 Julii kom her temmelig
Regn og under tiden temmelig storm
fra Nord Vest.
- 22 1785. Den 13 Julii havde Ole Sode
Brylup med Sisel Jørgens Datter paa
Lykke gaarden.
1785. Den 18 Julii havde Soldatter og
Bønder General Mønstring ved Hasle.
1785. Den 23 Julii var det en meget
stærk Regn og Vesten storm. Regnen
og stormen varede den hele Dag, saa
her kom meget vand.
1785. Den 30 jullii begyndte vi at meie
Eng.
- Den 10 Augusti Ravste vi (*ord mgl.*)
høe, for her kom megen væde. Den 10
Augusti St. Laurenti Dag var det tørre
veyr.
1785. Den 17 Augusti bliv Hans Pe-
ders Enke fra Anders Kures i Kras
Hauge begravet.
1785. Den 27 Augusti begyndte vi at
meie sæd.
1785. Den 28. Augusti bliv Mogens
Hansen fra Torne gaards grunden be-
gravet.
- 23 1785. Den 2 September bunde vi Rug,
vi finge 9 stakke Rug.
1785. Den 4 September bliv Adolf
Espers Datter Karen fra Æge Bierg be-
gravet. Text i Johannis 1 c. 14 V.
1785. Den 23de September finge vi høs-
ted, her var megen væde denne høst.
1785. Den 25de September bliv Fridrik
Skomagars Hustru moder fra Bierge
gaards fortouged begravet.
1785. Dette Fiske var her Ingen frugt
paa Træerne, ikke mange nøder i sko-
vene.
- Aar 1785 finge vi 7 Tønder Rug.
1785. Den 4de December bliv Hans
Hans søn, som var drukned fra Biørne
gaards grunden begravet. — og holtes
Liig Text over graven.

1785. Den 7 December bliv Jørgen Hans Konne begravet.
- 24 1785. Den 11 December bliv Jens Haagens Enke begravet.
- Den 9, 10 og 11 December kom her frost og lit Sne og en bestandig Østen vind, som mest i de fore gaaende maaneder October og November havde holt til Nord Vest og Vesten.
1785. Den 14 December bliv en søn Døbt ved navn Lars fra Torne gaarden, fød den 7 December.
- Den 17 December kom her got tõe veyr. Den 18 December kom her stærk frost, saa vinduerne i stuen vare op frosne.
- Jule nat og Jule Aften blæste det noget fra Østen og var temmelig frost og grumt paa Himmelen, men Ingen Sne.
- Julle Dag var det lige saa dant kolt veyr og blæst fra Østen, dog kom her lit Sne
- 25 om aftenen. 2^{den} Jule Dag var veyret lige saa dant, dog ikke slet saa kolt i luften.
- Samme Dag 1785, den 26 December bliv Jørgen Pedersen fra Peder Jørgens grund begravet.
1785. Den 19de December Døde min Fader moder og var 89^{ve} Aar gammel, og bliv begravet Den 28 December. Text i Johannis 11 C. 40 Vers.
- Her var ikke syndelig nogen Sne før end Den 29de og 30te December, (*da*) kom her nogen Sne.
- Den 28de December løb veyret om til Vesten og Syd Vest og Nord Vest, efter at det i 4 til 5 uger bestandig havde været Østen til Syd Øst.
- Dette Aar 1785 maatte Bønderne levere deres Brænde Viins hatte paa Kirke Taarnene i forvaring.
1786. Nyt Aars Dag var det Sne og Rog fra Østen og meget hart frost
- 26 saa at vi kunne ikke faae vinduerne i stuen op tøyede, hvor varm en kakloven var.
- Den 2^{den} Januari var veyret lige saa dant med Sne og frost. Den 6 Januari var det klart Soel skin hele Dagen og stærk frost. Den 7 Januari var det Jord Rog fra Sønden til Syd Ost og sort og grumt paa Himmelen og hart frost.
- Den 10de Januari kom her tõe og Regn fra Syd Vest og Vesten.
1786. Den 15 Januari bliv Haagen Haagens Konne fra Mure begravet.
- Samme Dag kom her temmelig Sne. Igien den 16, 17 Januari var det Sne og Regn fra Østen, dog ikke synderlig nogen frost. Den 18 Januari kom her frost. Den 22 Januari kom her tõe og taage fra Vesten.
- Dette Aar 1786 var det Taaget hele Povel's Dag og Rogagtigt veyr.
- 27 Den 26de Januari var det got tõe veyr med Regn og taage og den 27de ligeledes med Regn og taage fra Vesten.
1786. Den 31 Januari bliv Hr Leutenant Peder Kofoeds Hustru fra Splidsgaard begravet. Text i Lucæ 22de Cap., 32te Vers.
1786. Den 2^{den} Februari kom her nogen Sne. Natten der paa kom her storm fra en Nord Ost og temmelig frost. Den 6te Februari kom tõe og taage fra Vesten. Den 8de og 9de Februari kom her lit Sne og lit Igien og vind fra Nord Vest.
1786. Den 10de Februari bliv Anders Lassens Hustru fra Riis By begravet, som Døde i Bassels seng. Text i 1ste Corintir, 7de Cap. og 29de Vers.
1786. Den 12te Februari bliv Anders Jyde begravet. Det 4de Liig.
- 28 Samme Dag kom her temmelig Sne fra Syden til Syd Ost. Natten imellem Den 14de og 15de Februar kom her tõe.

Den 16de, 17de, 18de, 19de og 20de Februari var det klart veyr med frost og Soel skin.

Den 21de og 22de Februari kom her haardre frost fra en Nord Ost og lit Snee.

Den 27de og 28de Februari var det stærk frost fra Østen, dog var her ikke synderlig nogen snee.

1786. Den 2^{den} Martii kom her Snee byger fra Østen, Den 3^{die} og 4de Marti var det temmelig Rog fra Østen og stærk frost, saa at vinduerne i stuen kunne ikke blive op tøyede — hvor varm end kakloven var. Lige ledes Den 5te Marti, som var den 1ste Søn Dag i Faste, var det temmelig stærk Rog fra Nord Øst.

- 29 1786. Den 8de Marti var der Bassel i Trommere gaarden for en Datter ved navn Karen Marie, som Jeg og min Moder stode Faddre paa.

Samme Dag Den 8de Marti bliv Bendt Hansen fra Bold By grund begravet. Det 5te Liig.

og samme Dag var det temmelig snee og Rog fra Østen og hart frost.

Den 12te Marti bliv Joseph Mogensen fra Præste gaards grund begravet. Det 6te Liig. Text i Johannes 16de Cap. 28de Vers.

Den 11te Marti kom her taage, saa frosted var dog ikke slet saa strengt. Den 12te Ditto var det temmelig snee og taage, saa det tegnede til tõe, men her bliv dog Ingen af Endnu. Den 16de og og 17de Marti var det Rog fra Østen, dog var det lit lindrigt med frosted.

Den 18de Marti var det Regn fra Østen og frøs paa træerne lige saa meget som de kunde bære og var temmelig storm fra Østen.

- 30 Den 20de Marti mallede Jeg gryn, 4te skiæpper korn paa 8te timmer.

Den 22de Marti bliv Hans Mogensens barn begravet, som var 14ten Dage gammelt.

Den 24de Marti meinede det temmeligt, natten der paa frøs det ikke synderlig noget. Den 25de Marti kom her tõe med Regn og taage fra Sønden og Vesten.

1786. Den 26de Marti bliv Lars Høy begravet. Det 7de Liig.

1786. Tirs Dagen Den 28de Marti bliv Anders Larsen fra Riis By begravet. Text i Ecaias 38te Capitel, 17de Vers. Det 8de Liig. Bemelte Mand var 58^{ve} Aar gammel.

Løver Dagen Den 1ste April var der Auction til Anders Lars i Riis By. Lige ledes Den 5te Ditto 1786.

- 31 1786. Søn Dagen Den 2^{den} April bliv Adolf Hansen fra Tørre gaards fortoug begravet. 9de Lig.

1786. Ons Dagen Den 5te April bliv Lars Johans Enke fra Kiøller gaards grund begravet.

Nu har her været 10 store Lig siden Nyt Aars Dag. Den vinter og for Aar var her en temmelig Siøgdøm paa Menisken over hele Bornholm.

Siden Den 26de Marti var det klart Soel skin hver Dag saa det meinede temmelig, saa sneen slap mest af marken, dog frøs det hver nat til den 7de April (*saa*) kom her taage. Natten imellem den 6te og 7de Ditto frøs det ikke noget.

1786. Den 7de April begyndte vi at pløye.

Natten imellem Den 7de og 8de April frøs det ikke heller noget. Natten imellem Den 8de og 9de Dito frøs det temmelig.

- Palme Søn Dag Den 9de April sneede det mest den helle Dag. Natten der 32 paa frøs det temmelig hart. Dem 10^{de}

Rønne gamle rådhus. Bemærk gabestokken placeret udenfor stengærdet, godt synlig for alle. Tegning: arkitekt K. Thorsen.

April var det Soel skin den hele Dag.

Aaret 1731 blev vor Præst født til denne Verden og er 55 Aar gammel 1786.

1786. Den 16de April Paaske Dag var det klart Soel skin den hele Dag, lige saa 2^{den} Paaske Dag.

1786. Mand Dagen Den 24de April blev Jens Jens hustru fra Damme gaarden begravet og der holdes Lig Prædiken over hende. Det 11te Lig siden Nyt Aars Dag.

1786. Den 26de April saaede vi den første vaer sæd, som var ærter paa Mølle ager.

Det var temmelig torre paa den Tiid til natten imellem Den 30te April og 1ste Maii, saa kom her temmelig snee.

1786. Søn Dagen Den 30te April blev Hans Pedersen og hans hustru begravet. Det 12te og 13de Lig siden Nyt Aars Dag.

33 Samme Dag den 30te April blev Jens

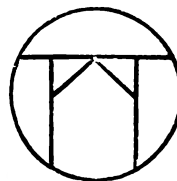
Andersen (Anders Jydes søn) begravet. Det 14de Lig siden Nyt Aars Dag.

1786. Søn Dagen Den 7de Maii blev Jens Jensen fra Peder Terkels grund begravet. Det 15de Lig.

1786. Den 11te Maii blev Peder Skov Pisket og brændt (*brændemærket*) uden for Rønne Raad huus.

1786. Fre Dagen Den 12te Maii blev Rabecks Enke begravet. Det 16 Lig.

1786. Løver Dagen Den 13de Maii blev Lars Pedersen fra Riis By begravet. Text i Psalmen 68de, 21 Vers. Det 17de Lig Efter Nyt Aars Dag.

Brændemærke.

1786. Tors Dagen Den 18de Maii bliv Jens Mortensen fra Sædere gaarden begravet. Text i 2^{den} Samuels 24de Capitel, 14 Vers. 18de Lig.
1786. Fred Dagen Den 19de Maii bliv Thor Hansen fra Bold By begravet og der holtes Lig Prædiken over ham. Det 19de Lig efter Nyt Aars Dag.
- 34 1786. Søn Dagen Den 21de Maii bliv Niels Tydskes hustru begravet. Det 20de Lig efter Nyt Aars Dag.
1786. Man Dagen Den 22de Maii bliv Hans Mikkelsen fra Træbene gaarden begravet. Text i 2^{den} Samuels: 24de Cap. 14de Vers. Det 21de Lig.
1786. Den 24de Maii finge vi sæd lagt og saaede 14ten tønder Havre dette Aar.
1786. Den 30te Maii follede vor den baskede Mærn og fik et brun basked hors føl.
1786. Man Dagen Den 5te Junii bliv Mogens Jensens hustru begravet. Det 22de Lig.
1786. Fre Dagen Den 16de Junii bliv Tambor Hans Jensen begravet. Det 23de Lig.
1786. Løver Dagen Den 17de Junii bliv Jep Anders hustru fra Bede gade begravet. Text i Philipp. 1 Cap, 23de Vers. Det 24de Lig.
- 35 Lørdagen Den 24de Junii kom her temmelig got Torden Regn, efter at det den hele uge havde været got, varmt sommer veyr.
1786. Søndagen Den 25de Junii bliv Peder Hammers Datter fra Vestre Hav begravet. Det 25de Lig.
1786. Mandagen Den 26de Junii bliv Capitain Jørgen Evars Enke, fra Biørnegaarden begravet. Text i Romere 5te C. og 6te V. Det 26de Lig.
1786. Ons Dagen Den 28de Junii bliv Claus Peders Hustru (fra Due Bierg) begravet. Text i Macabærens Bog 7de C. 11te V. Det 27de Lig.
- Samme Dag bliv Jens Hvalsøes stif Datter begravet. Det 28de Lig.
- Samme Aar Den 29de Junii Svermede vore Bie.
1786. Løver Dagen Den 1ste Jullii bliv Lars Hansen (fra Degne grund) begravet. Det 29de Lig.
- 36 Mandagen Den 3^{die} Jullii havde Soldat-tern Captaine Mønstring Vesten Biørne gaarden.
1786. Fre Dagen Den 7de Jullii var Biskoppen her i Kirken og holte over høring for Ungdommen og for de Ugifte.
1786. Tirs Dagen Den 11te Jullii havde Soldatterne General Mønstring ved Hasle.
1786. Søn Dagen Den 16de Jullii bliv Rasmus Ost begravet. Det 30te Lig.
1786. Ons Dagen Den 26de Jullii bliv Jens Hvalsøes hustru begravet. Det 31te Lig.
1786. Tirs Dagen Den 15de August bliv Sandemand Jørgen Sonnes søn (fra Biørne gaarden) begravet. Det 32te Lig.
1786. Den 17de August begyndte vi at meie Sæd.
1786. Søn Dagen Den 20de August bliv Ole Mortensen (fra Lade gaards grund) begravet. Det 33te Lig.
- 37 Samme Dag Den 20de August bliv Jens Didriksøn (fra Bage gaards grund) begravet. Det 34te Lig.
- Samme Dag bliv Colbærs Enke begravet. det 35te Lig.
- Samme Dag bliv Hans Lars Hustru (fra

- Kiøller gaards grund) begravet. Det 36te Lig.
1786. Den 21de August bunde vi Rug og finge 14ten stakke Rug.
- Løver Dagen Den 26de August Regnedet det mest den hele Dag.
1786. Søn Dagen Den 3^{die} September bliv Antoni Hølgersen og hans Hustru (fra Pivere Gaarden) begravet. Text i Ord Sprog 16de C. 31 V. Det 37te og 38te Lig.
1786. Ons Dagen Den 6te September finge vi høstet.
1786. Ons Dagen Den 13de September bliv Holger Antonise Hustru (fra Pivere gaarden) begravet. Det 39te Lig. Text i Johannis 21 C : 16 V.
- 38 1786. Den 29de September, Mickels Dag havde Peder Clausen Skov Bryllup med Enken Karen Thor Hansens paa Bold By gaarden.
1786. Søndagen Den 1ste October var her Confirmation.
1786. Søn Dagen Den 22de October havde Sandemand Jørgen Sonne en Datter i Kirken, som bliv Døbt ved navn Anna Maria.
1786. Løver Dagen Den 18de November havde Claus Ancker Jørgensen Bryllup med Enken Kirstin Catrine Jens Mortens paa Sædere gaarden.
1786. Tors Dagen Den 14de December bliv Peder Krogs Hustru (fra Knude gaarden) begravet. Det 40de Lig efter Nyt Aars Dag.
1787. Søn Dagen Den 7de Januari bliv 2de Børn begravet. 1 fra Mads Peders i Skoven og 1 fra Rasmus Ostes Enke.
- 39 1787. Fre Dagen Den 12te Januari bliv Sandemand Jørgen Sonnes Datter fra Biørne Gaarden begravet.
1787. Søn Dagen Den 21de Januari bliv gamle Inger begravet. Det 1ste Lig.
- 1787 var det gandske klart Povels Dag.
1787. Fredagen Den 26de Januari havde Peder Madsen fæstensøl med Enken Karen Hans Jens i Mæby.
1787. Søn Dagen Den 4de Februari bliv Hans Jens Datter (fra Skrobe) begravet. Det 2^{det} Lig.
- Samme Dag bliv Niels Peders stif Datter begravet. Det 3^{die} Lig.
1787. Søn Dagen Den 11te Ferbrari bliv Faders Søster (Ana Morten Hans) begravet. Text i Epheeser (*Efeserne*) 1 C. 9de V. Det 4de Lig.
1787. Søn Dagen Den 18de Februari bliv Claus Olsen begravet. Det 5te Lig.
1787. Søn Dagen Den 2^{den} Martii havde Peder Madsen Bryllup med Enken Karen Hans Jens i Mæby.
1787. Søn Dagen Den 4de Martii bliv Mosse Larsa søn begravet. Det 6te Lig.
1787. Ons Dagen Den 14de Martii bliv Jesper Munk (fra Skarpe Skae) begravet. Text i Gierningenes 16 C. 14 V. Det 7de Lig.
- 40 1787. Søn Dagen Den 16de Martii bliv Niels Jacobsen (fra Lille Splids gaard) begravet. Text i 2^{den} Temotheum 1 C. 10 V. Det 8de Lig.
1787. Ons Dagen Den 21de Martii bliv Hans Jens Hustru (fra Skrobe) begravet. Det 9de Lig.
- Samme Dag bliv Ole Kofod begravet. Det 10de Lig.
- Samme Dag bliv Hans Hans Enke begravet. Det 11te Lig.
- 1787 Begynte vi at pløye Den 23de Martii.
1787. Søndagen Den 1ste April bliv Ole Mortens Enke begravet. Det 12te Lig.

Dat 46
1788. ^{30^{de}} Aars begravelse Mer Dat
got kindrigt ^{14^{de}} til Dan 14^{de}
Januari fra som har nogle
frun og den 15de fra som har 1st
got frost fra manden. og under
Liden temmelig stort storm. Den
17de Januari som har den 1ste Juar
7 Aars 1788. Søndagen Den 18^{de}
Januari blev Morten Mogens-
en og hans elste Datter. Mors-
gertrud (fra Kofode gaarden)
begravet. Ligt i lude i. C. 47. U.
Dat 11de og 12de lig.
1788. Søndagen Den 20de Januari
blev har i Clemmens Kirke gaard
2de lig begravet. Namlig yng Carl
Lars Herbjørnsen og udbygger Jens-
Jørgensen fra Kiøllens gaards grund.
Dat 13de og 14de lig.
1788. Søndagen Den 27de Januari
blev Anders Herrens fra egen Binn
begravet. og blev lagt synder til
dydost af nogen huss dønnen midt i
den gaard grund. Dat 5te lig.
1788. Onsdagen Den 30de Januari

hans Sønmand Jørgen Sønne
paa Bjerne gaarden en søn i
Kirken som blev Dødt med navn
Jørgen.

1788. Søndagen Den 3de Februari
blev Knud Jørgens hustru (for laan
gerards grund) bognann. I det om-
me gramme i Leds 10 C. 39de W. Det
6de lig.

Imidlertid Den 27de Jannuari og 4^{de}
Februari var der nogen slem paa
Jorden. saa det var noget seerligt
som det i den sædvanlige Vinter var me-
get dæmpet paa. Den 4de Februari
blev hun Død.

1788. Søndagen Den 10de Februari
blev Hans Petters hustru bognann
en. som Dødt med en hastig Død
og det siges hun blev opstaaet
af solen paa kærnen. Det 7de lig

Stavnt 1786. Kiøben Ing en Løn
hans af Hans Mogensen for 2
Daller, og saadan Den Stavnt 1787
og fik 4 Hønder Agur, og 5 mart
for Lønden til sammen 5 Daller

1788. Søndagen Den 10de Februari
blev der lyst til og den 3de og

Dette Aar 1787 var en goed Vinter, her var ikke synderlig nogen snee, dog var her under tiden temmelig frost, men jorden var mest bar.

1787. Løver Dagen Den 7de April bliv Holger Antonisen (fra Pivere gaarden) begravet. Text i Jacobi 4de Cap. 14de V. Det 13de Lig.

1787. Man Dagen Den 16de April bliv Comendant Hans Nansen begravet i Rønne.

41 1787. Tirs Dagen Den 17de April bliv Hans Frostes Hustru fra Kyse gaards grund begravet. Det 14de Lig.

1787. I April Maaned Døde her Tre af De for nemste Mænd paa Bornholm, som var Commandanten og Amtmand Urne, men han havde sin aelder Domms Rolighed, og en Dragon Captain ved navn Marker.

1787. Søn Dagen Den 27de April bliv Jørgen Larsen (fra Damme gaarden) begravet. Det 15de Lig.

1787. Søn Dagen Den 29de April bliv Mads Andersen (fra Peder Terkels grund) begravet. Det 16de Lig.

Samme Dag bliv Fridrich Hans Hustru begravet. Det 17de Lig.

1787. Den 29de April holte Mads Kofoed sin første Prædiken som Sogne Præst for Hasle og Rudsker Sogn, som var Den 3^{die} Søn Dag efter Paaske.

1787. Den 28de April Reyste Hans Mogensens fire stolpe Rom til den Vestre ende af stue længen.

42 1787. Tors Dagen Den 3^{die} Maius bliv Jens Jens Hustru (fra Dammegaarden) begravet. Text i Rom 10de Cap. 20de V. Det 18de Lig.

1787. Den 1ste Maii, Valborg Dag kom her temmelig Regn, begyndte om midtag og holte til den anden Dag om mid-

dag. Ligeledes Den 4de Maii kom her og temmelig Regn om Efter Midagen. Dette var den almindelige Bede Dag.

1787. Ons Dagen Den 9de Maii bliv Michel Jørgens Datter (fra Turpe gaarden) begravet. Det 19de Lig.

Samme Dag Den 9de Maii bliv Fridrich Hansen (fra Holle gaards grund) begravet. Det 20de Lig.

1787. Søn Dagen Den 13de Maii bliv Mosse Larse Enke begravet. Det 21de Lig.

1787. Den 19de Maii finge vi Sæd lagt.

1787. Den 17de Junii kom her en ny Gabe stok ved Clemens Kirke.

1787. Søn Dagen Den 8de. Jullii bliv Morten Hans Enke fra Svine Høien begravet. Det 22de Lig.

43 1787. Søn Dagen Den 12te Augustus havde Hans Mogensen paa Trommere gaarden en Datter i Clemens Kirke, som bliv Døbt ved navn Christiana, som Jeg og min Moder stode faddere paa.

1787. (*I dagbogen står 1786.*) Den 13de Augusti begyndte vi at meie Sæd. Den 22de Augusti agede vi Rugen Ind og finge 19ten Læs.

Dette Aar finge vi 30^{ve} Læs Korn og 44 Læs Havre og 10 Læs Ærter. Den 3^{die} September finge vi høstet.

1787. Den 12te September havde Soldatter og Bønder Captaine Mønstring ved Biørne gaarden.

1787. Den 26de September havde Soldatterne General Mønstring ved Hasle.

1787. Den 7de Oktober bliv Christen Larsen begravet. Det 23de Lig.

1787. Søn Dagen Den 4de November havde Claus Anker paa Sædere gaarden en søn i Kirken, som bliv Døbt ved navn Johan Ancker.

44 1787. Søn Dagen Den 11te November
bliv Anders Hansens Smeds Hustru
(fra Lykke gaards grund) begravet.
Det 24de Lig. Dette var Mortens Dag.

1787. Søn Dagen Den 24de efter Trini-
tatis blev der i Hasle Kirke lyst til Ægte-
skab første gang for Velagte unge-Carl
Peder Absalonsen og den Dydige Pige
Birthe Peders Datter og det var den
18de November.

1787. Den 19de November kom her
temmelig snee, saa Jorden blev tillagt til
den 22de November, saa kom her tøe og
Regn Igien. Den 27de og 28de Novem-
ber kom her snee og frost Igien. Den
29de November kom her tøe Igien.

1787. Den 10de December var der til-
lyst til Auction til Helligs Bertils i Skin-
der By, som ikke blev afformelst den for
anstaltede Auction og for lovning for
Pængene; samme Dag var det snee blag
fra Østen til sydost nesten den helle
Dag.

45 1787. Den 20de December kom her en
snee. Den 21de og 22de December snee-
de det fra Østen, dog var det ikke me-
gen frost. For jul var her ikke megen
frost, men her kom lit snee under tiden.

Jule Dag var det snee Rog agtigt veyr fra
Østen; lige saa anden Julle Dag sneede
det fra Østen og var Tøe om efter Mid-
agen.

Tredie Jule Dag var det ogsaa tøe, dog
frøs det imod aftenen.

1787. Den 26de December havde Hans
Mogensen Bog en Datter i Kirken, som
blev Døbt og blev kaldet Else Kristine,
som Jeg stod fadder til. Dette var anden
Julle Dag.

1787. Anden Jule Dag Døde min Fa-
ders Søster Karen Mads Jørgensens i
Øster Larsker Sogn.

1788. Fre Dagen Den 4de Januari blev
min faster Karen Mads Petters begra-

ven i Øster Larsker Kirkegaard. Text i
2^{det} Temotium 4de Cap. 7de og 8de V.

46 1788. Det nye Aars begyndelse var Det
got lindrigt veyr til den 14de Januari, saa
kom her nogen snee og den 15de saa
kom her stærk frost fra Norden og un-
der tiden temmelig stærk storm. Den
17de Januari kom her tøe Igien.

I Aaret 1788 Fre Dagen Den 18de Ja-
nuari blev Morten Mogensen og hans
ældste Datter Margaretha (fra Kofode
gaarden) begravet. Text i Lucæ 1 C.
47 V. Det 1ste og 2^{det} Lig.

1788. Søn Dagen Den 20de Januari blev
her i Clemens Kirkegaard 2de Lig be-
gravet, nemlig ung-Carl Lars Haagen-
sen og udbygger Jens Jørgensen (fra
Kiøller gaards grund). Det 3^{die} og 4^{de}
Lig.

1788. Søn Dagen den 27de Januari blev
Anders Hansen (fra Æge Bierg) begra-
ven og blev lagt Synden til Sydost af
Vogn huus Døren ved Kirke gaards
gierdet. Det 5te Lig.

47 1788. Ons Dagen Den 30te Januari
havde Sandemand Jørgen Sonne paa
Biørne gaarden en søn i Kirken, som
blev Døbt ved navn Jørgen.

1788. Søn Dagen Den 3de Februari blev
Peder Jørgens Hustru (fra Lads gaards
grund) begravet. Text over graven i
Lucæ 10 C. 39te V. Det 6te Lig.

Imellem Den 27de Januari og 4de Fe-
bruari var her nogen snee paa Jorden,
saa det var noget slædeføre, som det i
den forige Vinter var meget knap paa.
Den 4de Februari kom her tøe.

1788. Søn Dagen Den 10de Februari
blev Hans Petters Hustru begravet,
som Døde ved en hastig Død og der si-
ges hun blev op skaaren af fældt skære-
ren. Det 7de Lig.

I Aaret 1786 Kiøbte Jeg en Tønde
Havre af Hans Mogensen for 2 Daller

- og saade Den Aaret 1787 og fik 4 Tønder Igieng og 5 Mark for Tønden til sammen 5 Daller. (1 Sdl. = 4 Mk.)
- 48 1788. Søn Dagen Den 10de Februari bliv her lyst til Ægteskab 3^{die} og sidste gang for den Velagte ung- Carl Jens Bidstrup paa Den Nørre Skrobe gaard og hans fæste møe fra OlskerSogn fra Broe gaard.
1788. Løver Dagen Den 1ste Martii havde Jeg fæstensøl; trolovelses tallen holtes i Clemens Præste stue klokken 2 om efter midagen ud af Viis dommens Bøger. Det 6te Cap. 8de Vers.
1788. Palme Søndag bliv Christian Larsens Enke begravet. Samme Dag bliv Sandemand Jørgen Sonnes Søn fra Biørne gaarden begravet, som bliv Døbt Den 30te Januari Dette Aar.
1788. Man Dagen Den 17de Martii havde Jeg Bryllup her i Clemens Kirke. Dette var Giertruds Dag — Man Dagen for Paaske.
- Brude Prædikens Indhold var om at mand skal søge naade for Jesu Døds og Piine skyld allene saa kand mand vente naade og vensignelse fra ham her i tiden og om sider nyde en uendelig glæde og herlighed hos hannem i Himmelen. Det give os Gud Fader af naade. Amen.
- 49 1788. Søn Dagen Den 16de Martii bliv Christian Lars Enke begravet. Det 8de Lig.
1788. Søn Dagen Den 13de April bliv Hans Kures Søn Anders fra Skinde Myre begravet. Det 9de Lig.
1788. Den 7de April begyndte vi at pløye.
1788. Søn Dagen Den 6te April bliv Peder Espers Hustru (fra Biørne gaards grund) begravet. Det 10de Lig.
1788. Fre Dagen Den 18de bliv Lars Andersen (som boede paa Bierge gaards grund) begravet. Der sagdes
- hand bliv Druknet i Rønne ved en ulykkelig hændelse. Det 11te Lig.
- Dette Aar 1788 i April Maaned bliv her i Clemensker Sogn og Røe Sogn nogle Tyve grebne og sadte i Hoved vagten i Rønne.
- 50 1788. Løver Dagen Den 17de Maii bliv Anders Hansen fra Den Søndre Kirke Boe gaard begravet. 12te Lig.
1788. Søndagen Den 18de Maii bliv Hermand Brand (fra Ladegaards grunden) begravet. Det 13de Lig.
1788. Onsdagen Den 28de Maii bliv Jørgen Peders Hustru (fra Splids gaards grund) begravet. Det 14de Lig.
1788. Den 18de Maii bliv min søn Hans fød til Verden klokken imellem 1 og 2 og bliv Døbt Den 28de Maii af Hr Petter Sommer, Sogne Præst for Nykier Menighed.
1788. Den 26de Maii finge vi sæd lagt og Saaede 21^{ve} Tønder Havre.
- 51 1788. Den 9de og 10de Junii vare vi paa Veye Arbeide og Den 11 Dito var vi paa Skandser.
- Dette Aar 1788 havde vi Maiore Mønstring ved Hasle Den 16de Junii.
1788. Den 19de og 20de Junii takte vi 6 Rom Synden over stuen.
1788. Den 29de Junii kom her et meget got Regn, efter at det havde været tørre en temmelig Tiid land.
1788. Den 26de og 27de Junii takte vi 5 stolpe Rom paa Den Vestre side af Den Østre længen og der gik omtrent 10 Trave Halm til og et læs Løng.
1788. Søn Dagen Den 6te Jullii bliv Niels Hansen, Hans Mogens Søn (fra Kiøsse gaards grund) begravet. Det 15de Lig.
1788. Den 9de Jullii havde Soldatter og

Bønder Captaine Mønstring ved Biørne gaarden.

52 1788. Den 23de Jullii havde Soldatterne General Mønstring paa Exere Pladsen ved Hasle.

1788. Den 21de Jullii begyndte vi at meie Eng.

1788. Natten imellem Den 1ste og 2^{den} Augusti af brudes Aase hovedet af Kiosse gaards Møllen og ned falt til Jorden med Vinge og samt.

1788. Den 8de Augusti begyndte vi at meie Sæd. Den 12te bunde vi Rug og finge 13ten stakke Rug.

Denne samme Dag om aftenen, saa vi ild Brænde og Røg at op stige i Vester, som vi siden hørte at det var en liden undentags længe ved Valle gaarden i Nykier Sogn.

1788. Søn Dagen Den 24de Augusti bliv Jacob Madsen (fra Bold By grund) begravet. Det 16de Lig.

53 Samme Dag bliv 2de Børn begravet som Døde i Kopperne; thi Dette Aar grasserede Kopperne.

1788. Den 1te September finge vi høstet og finge 13 stakke Rug og 27 læs Korn og 43 læs Havre.

Dette Aar 1788 hørtes Krigs Rygte imellem Sverig og Rusland og Danne-mark.

1788. Den 5te September vare Soldatterne her hos Clemens Kirke og imod toge 12 skarpe skud.

Den 10de og 11te September vare vi paa veye arbejdede.

Denne Nat imellem Den 14de og 15de kom her Torden, efter at det den forige Tid af maaneden havde været meget got veyr.

1788. I September maaned kom her en

Nye Aas i Kysse gaards Møllen, som Evert Olsen lod sætte i.

I avigte nat imellem Den 14de og 15de Ditto antænte en Torden straale et huus i Egnin ved Slottet (*Hammershus*), som af Brændte.

54 1788. havde Jeg 3 Tønder Havre saet paa Sue ager og fik 7 læs og 15ten Tønder og halv 3^{die} Skieppe Igin og fik men 3 Mark 8 skilling for Tønden.

1788. Søn Dagen Den 19de October bliv Peder Lars Hustru Søster fra Lille Splids gaard begravet. Det 17de Lig.

Dette Aar var her temmelig nødder i skoven og Jeg plukkede 32^{ve} Potter og solde.

Dette Aar 1788 var det et got tort Fiske, uden Regn og Bas fra Det vi finge høstet og til November maaned.

I Dette Aar 1788 finge vi 12 Tønder Rug.

1788. Den 4de November klarede vi Brænde Viin og finge 14ten Potter af halv 7de Skieppe Havre Malt, som bliv mallet paa Møllen.

55 1788 i November maaned maatte Bønderne lade skrive hos Sandemanden, hvor megen sæd de vente at faa og hvor megen Sæd de skulle kjøbe.

I Dette Fiske var det den meste Tiid Nord Vest vind, saa at skibene ikke kunne komme bort ad Kiøben Havn.

Dette Fiske 1788 var det got tørt veyr til Den 14de November, saa kom her nogen Regn.

Søn Dagen Den 16de November kom her temmelig snee om Morgenen og da begyndtes Prædiken klokken 8te om Morgenen.

1788. Søn Dagen Den 9de November bliv der lyst til Ægteskab første gang for den Velagte unge- Carl Hans Kofoed

og Pigen Karen Bendts Datter, ligeledes for ung- Carl Rasmus Clausen og Pigen Margretah Bendts Datter.

1788. Den 28de November havde Hans Kofoed og Rasmus Clausen Bryllup med Bendt Bendts Dattre i Clemens Kirke.

- 56 1788. Fre Dagen Den 19de December bliv Peder Hans Hustru fra Bierge gaarden begravet. Text i Ebær (*Hebræer*): Det 10de C. og 39te vers. Det 18de Lig efter Nytaars Dag.

(Men vi ere ikke af Dem som have snige sig til for Dervelse, men af Dem som tro til Sielens Befrielse)

1789. Den 9de Januari bliv Christofer Hansen fra Hinse gaarden begravet. Text i Prædikerne 11te C. 6 V. Det 1ste Lig.

Samme Dag bliv Peder Esbersen fra Bjørne gaards grund begravet. Det 2^{det} Lig.

1789. Den 18de Januari bliv Povl Pedersen fra Den lille Cras have gaard begravet. Det 3^{die} Lig.

1789. Søn Dagen Den 11te Januari havde Hans Jørgensen paa Kofoeds gaards grund en Søn i Kirken, som bliv Døbt ved navn Jørgen, som Jeg stod Fadder til.

1789. Den 19de, 20de og 21de Januari var der action i Vellings gaarden i Nye Kier Sogn, paa alt løsøret godsed.

1789. Søn Dagen Den 25de Januari havde Hans Kofoed i Skrobe gaarden en Datter i Kirken og bliv Døbt ved navn Karen Kirstine og Der stode 4re Piger Fadder.

1789. Søn Dagen Den 15de Februari havde Claus Anker en Søn i Kirken og bliv Døbt ved navn Jens (af Sædere gaarden).

57 Denne Vinter 1789 var en temmelig stræng Vinter, begyndte Den 16de November 1788 med liden Sne under tiden og lidet frost til Den 1ste December, saa kom her en stor mængde Sne.

Den 11te December angreb frosted meget haardere og ved blev til midt i Januari 1789 med over vældig stærk frost, saa her var megen Hav Is om Juul. Siden Den 16de og 17de Januari var Det under tiden frost.

Den 15de Februari kom her temmelig stærk Tøe og Regn.

Dette Aar 1789 bliv Peder Espers huus paa Bjørne gaards grund ned brudet, som bliv solgt paa Auction for 26 Daller og 2 mark og var 13ten stolpe Rum.

Dette Aar 1789 om Vinteren fløtte Jens Olsen til Kimpe gaarden (*Kæmpegaard*) og Morten Frost til Kuure gaarden og Lands Dommeren til Bendt Bendts gaard og Ole Sode til Vellings gaarden i Nye Kier Sogn.

1789. Den 16de Februari, som var en Man Dag, bliv vores gamle Fader hjemme berettet.

- 58 1789. Fastelovns Man Dag Den 23de Februari havde Jep Madsen af Øster Larsker Sogn fæstensøl med Pigen Barbery Ols Datter paa (*Kirse gaarden?*) (*Riise gaarden?*) i Nye Kier Sogn.

1789. Ons Dagen Den 18 Martii bliv Mogens Lars Enke (fra Kuure gaarden) begravet. Det 4de Lig.

1789. Ons Dagen Den 25de Martii bliv Anna Peders Datter (fra Lade gaards grund) begravet. Det 5te Lig.

1789. Den 12te April, Paaske Dag, Regnede Det og var got tøe veyr. 2^{den} Paaske Dag om Morgen kom her temmelig Sne.

1789. Den 17de April begyndte vi at pløye.

Dette Aar 1789 var det er haard, meget stræng og lang Vinter, som begyndte paa 6te uge for Juul 1788, med megen Sne og lidet frost til Den 1ste December, (*da*) kom her en stor mængde Sne og Den 11te December kom her over maade stræng frost, saa her var saa megen Hav Is om Juul, som Det kunde været i Martii maaned;

59 Dette frost ved varede til midt i Januarii, siden var deet under tiden Tøe og under tiden frost, Dog var det Den fleste Tid temmelig frost og under tiden Sne, saa at Jorden var og blev bedækket af Denne mængde Sne undtagen i 8te Dages Tid sidst i Februarii Maaned, saa blev her nogle tuer bare og meget lidet af det høie paa Marken, men Det varede ikke længer end til Martii maaned, saa kom frosted Igien og Sneen lige saa strængt som før, men naar April maaned kom, saa kom her Tøe, Dog var Det Den meste Tiid klart og frøs om natten, saa at Sneen gik mest bort med Dag mein. Mai maaned var temmelig goed, med smaa Regn og grøde veyr.

1789. Den 20de Maii follede vor Den baskede Mærn og fik et lys guult hest føl.

1789. Christi Himmel farts Dag, Tors Dagen Den 21de Maii havde Anders Hansen i Lykke huset en Datter i Kirken, som blev Døbt ved navn Karen Kirstine, som blev fød Den 12te Maii.

1789. Den 20de Maii finge vi Havren til saæt og saæde 21^{ve} Tønder og 2 Tønder Ærter.

1789. Den 22de Mai saæde vi Det første Korn.

1789. Den 29de Maii finge vi sæd lagt.

1789. Løver Dagen Den 27de Juuni blev Anders Bendtsen fra Kras hauge grund begravet. Det 6te Lig.

1789. Tirs Dagen Den 14de Jullii Døde

min Mor Fader om morgenen klokken 5 slet og blev begravet Den 20de Jullii. Text i Psalmen Den 68de i Det 21 Vers. Det 7de Lig.

I Aaret 1789 finge vi høstet Den 2^{den} September og vi finge 13ten læs Rug, 22 læs Korn, 12 læs Ærter og 59^{ve} læs Havre.

Dette Aar var en god frugt bar Sommer og en god tør høst Den fleste Tiid.

61 1789. Søndagen Den 20de November blev Jørgen Poulsen fra Staus Dal begravet og Der blev hværken Prædiket eller Songet over hannem – Dog hand efterlod sig 2400 Sldr. Det 8de Lig.

I Aaret 1789 Den 16de og 17de September bleve Disse tvende Broer op Rettede (*repareret*): Tumults Broen blev op Retted og Denne vestre over Vadet blev gjort af Ny.

1789. Den 19de October var her i Kirken Provste Visitas for ung Dommen. Det var 5 Aar siden her var Provste Visitas.

Dette Aar 1789 Den 29de October klokken 8te om aftenen af Brændte Kyse gaarden, Ilden blev antændt af Kiølneren, Skaden siges at være Vurderet for 2000 Slette Daller.

1789. Søn Dagen Den 1ste November blev Mads Aages Hustru fra Peder Jørgens grund begravet. Det 9de Lig. Dette var Alle Helgens Dag.

62 1789. Søn Dagen Den 15de November blev Ole Jensen fra Tørre grund begravet. Det 10de Lig.

1789. Søn Dagen Den 22de November kom her en Ny Prædike stoel her i Clemens Kirke og blev Indvied samme Dag med De ord:

Dit Ord er som en lue og en Hammer, der kand sønder slaæ en klippe. Denne Prædike stoel var førd fra Kiø-

ben Havn. Denne Søn Dag hand bliv Indviet var Den 24de Efter Trinitatis.

Dette Fiske 1789 var her i Mængde af Nøder i skovene, saa Jeg solde 44^{ve} Potter. Her havde ikke været saa mange Nøder i skovene paa en gang paa 10 Aars Tiid.

1789 finge vi men paa 7de Tønde Rug. Dette Aar fik Jeg 18ten Tønder Havre paa Sue Ager og fik 5 Mk. for Tønden af Den beste og 4 Mk. for Tønden af Den smaae. Havren var lang, saa Der bliv Mest ti læs.

1789. Fre Dagen Den 4de December bliv Peder Hansen (fra Bierge gaarden) begravet og der var Lig Prædiken over 63 hannem. Det 11te Lig Efter Ny Aar.

1789. Den 21de December om aftenen bliv Efter beretning Haagen Haagens huus af Brændt, som stoed paa lyngen uden for Muure.

1789. Julle aften og Julle Nat var Det temmelig storm fra Vesten.

1790. Søn Dagen Den 17de Januari bliv Hans Hans Moder fra Muure Dam begravet.

Samme Søn Dag bliv her af Prædike stolen en Kongelig for ordning (om at søge almisse til Nogle i Norge, som havde lidt skade ved Jord skielv og bierges udstyrning) til kiende givet.

Samme Dag bliv lyst til Ægteskab 3^{die} og sidste gang for Velagte ung- Carl Hans Ibsen og Pigen Margarethe Peders Datter paa Bierge gaarden. Ligeledes for Hans Isaak Ronge og Else Christians Datter.

1790. Man Dagen Den 11te Januarii var Degnen her og læste for Børn.

1790. Den 20de Januarii lede Jeg en tyr til Byen Rønne, som Hans Andersen Toft skulle have for halv Niende Daller.

64 1790. Søn Dagen Den 24de Januarii bliv (*Gildes ell. Vildes*) Else Byee begravet. Det 2^{det} Lig.

1790. Den 11te Februari Kiøbte Hendrich Maagensen hused af Anders Hans Enke ved Æge Bierg for 58^{ve} Daller.

1790. Den 13 Februari var Det en meget stærk storm, Dog ikke saa stærk som Den 29de December Aar 1783.

1790. Torsdagen Den 25 Februari bliv Morten Bonne, Kiøb- og Handelsmand i Hasle og hans Hustru begravet, som Døde af Denne grasserende Sygdom. Det var ganske unge folk. Denne Sygdom regierede stærkest overalt paa Landet Aar 1786.

1790. Søn Dagen Den 7de Martii havde Morten Larsen en Søn i Kirken, som bliv Døbt ved navn Jens fra Torne gaarden.

Samme Dag bliv Jens Peders Enke begravet. Det 3^{die} Lig.

1790. Man Dagen Den 15de Martii fløtte Hans Mogensen fra Trommere gaarden ad Rudsker Sogn med Hustru, Børn og folk.

1790. Den 15de Martii begyndte vi at pløye.

Dette Aar var Det en god Vinter, Den beste som Jeg kand erindre og haver antegnet i Denne Bog.

1790. Den 16de April bliv Hans Jørgensens Riises Hustru fra Bos gaard begravet. Det 4de Lig.

65 1790. Natten imellem Den 18de og 19de April om morgenen kort føend hanen goel, bliv min Søn Niels fød til Denne Verden og bliv Døbt Den 25de April. Konen som bar var Else Mons Jens, mand folken som vare Faddre vare Sandemand Jørgen Sonne, Peder Madsen og Jens Michael Olsen, Piger-

ne som vare Faddre vare Anna Chatrine Jens Datter og Peder Mads Pige Kirstine og Konnen som vare Faddre var Margretha Hans Mogens.

Min første Søn Hans blev født Den 18de Maii Aar 1788. Konnen som bar var min Moder, mand folkene som vare Faddre vare Mons Jensen og hans Søn Hans Mogensen og Peder Mads Dræng Jens, Pigerne som vare Faddre vare Karen Maria Hans Datter og Elise Absalons Datter.

1790. Den 18de Maii finge vi Sæd lagt.

1790. Den 21de Maii blev Lars Jensen begravet i Rudsker Sogn. Dette var Dagen for Pintse aften.

1790. Den 22de Maii blev Peder Mogens Datter begravet. Det 5te Lig.

1790. Natten imellem Den 11te og 12te Maii blev Jeg stævnet af Byfoged Hans Gad til Extra Ret Den 12te Ditto kl: 2 om Efter midagen for veye arbeidet Den 16de September, som blev foretaget paa Tornebroen.

1790. Løver Dagen Den 29de Maii blev foretaget granskning Efter Byfogedens opkrævning paa Bro Engen om Der Efter hans meening og paastand skulle være Rende skaaren Igiennem eller Ey. Denne for Rettning blev foretaget af 4re mand, nemlig Leutenant Thomas Kofod, Evert Olsen Sonne, Helligs Ibsen og Hans Munk paa Jullegaarden i Rudsker Sogn, Hvor Da Indfandt sig Hr. Procurator Nansen Muller og Jordemaaleren.

1790. Man Dagen Den 7de Junii blev Bendt Pedersen fra Skou gaarden begravet. Text i Psalme 68de i Det 21de Vers. Det 6te Lig.

1790. St Hans Dag, Tors Dagen Den 24de Junii blev Mads Mikkelsen fra Aars Balde gaarden begravet. Det 7de Lig.

1790. Løver Dagen Den 3^{die} Jullii kom her et meget got og Igiennem blødende Regn, Efter at Det i Den forrige bortløbende Sommer og for Aar havde været meget tørt.

1790. Tors Dagen Den 29de Jullii blev Jørgen Svendsen fra Skarpe Skade begravet. Det 8de Lig.

67 1790. Løver Dagen Den 7de August blev Sisel Andris Peders begravet. Det 9de Lig.

Dette Aar 1790 finge vi høstet Den 11te September og finge 28 læs Korn (*Byg*) 19 læs Rug og 59 læs Havre. Denne høst var temmelig vaad, Dog var han temmelig velsignet og frugt bar, med sæd saa mand saae temmelige Hæs uden for gaardene og vi finge et Hæs med 9 læs udi.

1790. Søn Dagen Den 19 September havde Hans Mogensen paa Den 30te Selv Eier gaard (*Simonsgaard*) i Rudsker Sogn en Søn i Rudsk Kirke, som blev Døbt og fik Det navn Christian.

1790. Fre Dagen Den 1ste October blev Bendt Bendtsen fra Lands Dommergaard begravet. Det 10de Lig.

1790. Den 23de October havde Hinse Kuure Tønnesen Bryllup med Anna Katrina Jens Datter af Bjerne gaarden.

1790. Fre Dagen Den 15de October blev Hans Lars Hustru fra Muure begravet. Det 11te Lig.

1790. Den 12te December, som var Søn Dagen Den 3^{die} i Advent, havde Jep Madsen fra

68 Øster Larsker Sogn en Søn i bemendte Øster Lars Kirke, som blev Døbt og fik Det navn Ole og Jeg stod Fadder til ham.

1791. Den 2^{den} Februarii, som var Kyn delmisse Dag, blev Poul Helligse Hustru fra Nørre gaarden begravet. Lig

Prædiken bliv holden af Gelstrup, Sogne Præst for Røe Meenighed. Denne kunne Døde ved en smertelig Løven Fødsel. Det 1ste Lig.

1791. Den 28de Januarii holdtes Der Auction paa Trommere gaarden (i Hasle) og hand bliv bort Solgt for 600de Sldr. og en Mark.

1791 i Januarii maaned havde Jørgen Jørgensen i Skarpe Skade Bryllup med Birgitha Katharina Hans Datter fra Pinde Lykke gaarden i Vester Marie Sogn.

1791. Den 16de Februarii havde Petter Pettersen Lind og Giertrud Marie Ols Datter og Hans Hansen Lyster og Karen Kirstine Peders Datter Bryllup her i Clemens Kirke. Brude vielsen bliv holden af Gelstrup, Sogne Præst for Røe Meenighed ud af Mathiæ Det 6te Capitel i Det 21de Vers.

Denne Dag var her maaned Prædiken og altergang.

1791. Den 12te Martii begyndte vi at pløye.

69 1791. Tors Dagen Den 24de Martii bliv Peder Læsstere Pisket til Kaagen (*Pælen*) uden for Degnens i Hasle.

1791. Søn Dagen Den 27de Martii, som var Den 3de i Faste, bliv her af Prædike stolen en Kongelig for ordning til kien- de givet — om Dem som aulede uægte Børn og ey vilde eller havde fosterløn at give til Deres op Dragelse, skulde henses i for bedrings eller tugt huuset.

Søn Dagen Den 15de Maii havde Sande mand Jørgen Jørgensen Sonne paa Børne gaarden en søn i Clemens Kirke, som bliv Døbt og fik Det Navn Hans Jørgen.

Samme Dag folled vor den baskede Mærn og fik et sort basked hors føl.

Dette Aar 1791 var det en meget god

vinter, ligesom forrige Aar 1790 og for Aaret var ligesom en Deel bedre end forrige Aars foraar.

1791. Den 21de Maii finge vi sæd lagt.

1791. Den 23de Augusti bliv Anders Jensen Torup begravet. Det 2^{det} Lig.

1791. Den 30te August finge vi høstet.

70 1791. Den 4de October vare vi paa Pille skionning.

1791. Den 5te November kom her temmelig Snee, saa Jorden bliv tillagt i nogle Dage og Det var meget haart frost, saa vinduerne i stuen vare frossene. Dette varede i 2 eller 3 Dage, saa bliv Det tøe og got veyr Igien.

1791. Den 18de November havde Mogens Evertsen Sonne festensøl med Karen Nielse Datter i Marevae.

1791. Den 17de December bliv Mads Peders Hustru fra Splids Skov begravet.

1791. Den 30te December bliv Hans Christensen fra Skarpe Skade begravet. Text i Johannis 20 C. 31 V.: Men Disse ting ere skrevne at i skal tro at Jesus er Den Christus, Din Guds Søn og at i som troe skal have livet i hans navn.

1792. Den 7de Januarii kom her temmelig stærk frost, ligesom Det var forleden Den 5te November. Den 10de Januarii kom her nogen Snee, Det Sneede og De følgende Dage, saa Det bliv en temmelig Vinter paa Denne Tiid.

71 1792. Fre Dagen Den 13de Januarii bliv Peder Mogens Hustru fra Bedegade begravet. Text i Johannis 19 C. 5 V. See det menniske.

1792. Povels Dag Den 25de Januarii havde Hans Jørgensen fra Bos gaard fæstenøl med Lars Ibsens Enke i Olsker Sogn.

1792. Den 27de Januarii bliv Peder

Ågård i Klemensker. Gården nedbrændte til grunden i 1850'erne, og ovenstående billede viser de »nye« bygninger. Bornholms Museum.

Mogens Hustru Moder (fra Den 38te Selv Eier gaard her i Clemensker Sogn) begravet. Det 2de Lig.

Den 25de Januarii blev Det tõe, Efter at Det havde været en maadelig Vinter paa 3^{die} uge.

1792. Den 28 Januarii holdtes Der en Extra Ret i Hasle i anledning af veye arbeidet, som Passerede Den 16 September 1789.

1792. Den 15de Februarii blev Petter Linds Hustru (fra Krou Huset ved Clemens Kierke) – (Antagelig nuværende Klemens kro – eller der hvor den nu ligger) begravet. Det 3^{die} Lig.

1792. Søn Dagen Den 12te Februarii begyndte Det at fryse imod aftenen og

tog saaledes til, at Det blev Den helle uge en meget stræng frost og Det blev stærk

72 Rog samme uges Tors Dag, Fre Dag og Løver Dag, samme Rog Continuerede mest paafølgende Søn Dag.

Den 19de Ditto Dag havde stormen nogenledes lagt sig; efterfølgende uge, fra Den 19de Ditto var det stille staaende, meesten Deels klart Vinter veyr og frost.

1792. Den 29de Februarii blev Claus Pedersen Bos (fra Rasmus Anders) begravet. Det 4de Lig.

Den uges Tors Dag, som var Den 1ste Martii, vare vi forsamlede ved Clemensker Kirke at anhøre Byfoged Gads

Indlægge, tilligemed var Defensors Nansen Mullers Indlæg, som han til vores forsvar havde Indlagt i Retten.

Ermeldte Uge fra Søn Dagen Den 26 Februarii til Løver Dagen Den 3^{die} Martii, var Det bestandig klart veyr og beste Slædeføre, ermeldte Løver Dag imod aftenen begyndte Det at Regne, dog frøs Det paa til Søn Dag morgen Den 4de Martii, Da bliv Det tõe og Man Dagen Dernest Regnede Det nesten helle Dagen, saa her paa Denne korte tid bliv meget vand; ermelte Man Dag nat kom Vinteren Igien med frost og Snee Den paafølgende Dag.

1792. Den 3^{die} Martii bliv Jørgen Povls Enke begravet. Text i Psalme Davids Den

73 30te i Det 12te og 13de Vers¹²: »Du haver omvendt min hylen til en Dans for mig. Du haver opløst min Sæk (*Sørgedragt*) og bundet om mig med glæde«. ¹³: »At min ærre skal synge Psalmer for Dig og ikke tie, Herre min Gud. Evindeligh vil Jeg takke Dig«.

1792. Søn Dagen Den 4de Martii bliv Hans Bentsen begravet. Det 6te Lig.

1792 i Martii maaned fløtte Anders Helligsen til Skarpe Skade gaarden, Den som Vensel Olsen til forrig paa boede.

1792. Ons Dagen Den 7de Martii var Det en megen stærk storm og Rog, Snee og frost fra Østen. Det var Den 2^{den} Ons Dag i Fasten, men her bliv Ingen Prædiken og Præsten skulle til Vester Marie Meenighed og kom ikke heller Der formedelst omtalte Rog, Tors Dag, Fre Dag og Løver Dag, som ind faldt efter bemeldte Ons Dag, sneede Det hver Dag, Dog blæste Det ikke synderlig meget.

Den 15de Martii begyndte Det at tõe og Fre Dagen, Løver Dagen og paafølgende Søn Dag Den 18de Martii var Det et meget got, stille og mildt tõe veyr.

1792. Ons Dagen Den 21de Martii bliv Jacob Andersen (fra Simle gaards grund) begravet. Det 7de Lig.

74 1792. Fre Dagen Den 30te Martii begyndte vi at pløye.

1792. Skier Tors Dag Den 5te April bliv Jens Jørgensen Hvalsøe begravet, som boede paa Simle gaards grund. Det 8de Lig.

1792. Den 15de April var her Confirmation allene for Hans Ips Datter.

1792. Tors Dagen Den 26de April havde Hans Rask paa Splids gaard en Datter i Kirken som bliv Døbt ved Navn Kirstin Elisabeth.

1792. Den 14de Maji bliv Anders Hansen (fra Stange gaarden) begravet. Text i Johannis Det 16 Cap og 28de Vers: »Jeg udkom fra Faderen og kom til Verden. Jeg forlader Verden Igien og gaar til Faderen.«

1792. Den 23de Maji finge vi Sæd Lagt.

1792. Den 5te Junii bliv Wevest Beck begravet, som Drukned sig selv i en brønd uden for gaarden. Det 10de Lig.

1792. Søn Dagen Den 5te August havde Morten Larsen paa Torne gaarden en Datter her i Kirken og bliv Døbt ved 75 navn Karen Margretha, hun bliv fød Den 30te Jullii, sidst leden og siden død.

1792. Løver Dagen Den 4de August var Det meget stærk Torden Regn, saa her var vand lige som i tõe brud.

1792. Den 31te August finge vi høstet og vi finge 16ten læs Rug og 25^{ve} læs Korn og 48te læs Havre.

1792. Den 26de August bliv Tønnes Jens Hustru begravet fra Kongens Mark uden for Kras Hauge.

1792. Den 15de October bliv Hans Larsen ved Broen begravet.

1792. Søn Dagen Den 21de October

havde Jep Madsen i Øster Larsker Sogn en Søn i bemeldte Kirke, som blev Døbt og fik Det navn Mads.

1792. Den 21de October blev Der lyst til Ægteskab 3^{die} og sidste gang for Velagte unge Carl Lars Jensen af Nyker Sogn og Pigen Maria Sophia Peders Datter af Kyse gaarden.

1792. Den 30te September var her i Clemens Kirke Confirmation.

1792. Den 28de October blev Peder Lars Enke (fra Trommere gaard) begravet.

76 1792. Den 31te October blev Der brudevielse holden i Clemens Kirke for Maria Sophia Peders Datter af Kyse gaarden og Lars Jensen af Dynde gaarden i Nykker Sogn.

1792. Den 15de November havde Esper Nielsen Bryllup med Hans Holstes Datter i Skinde Myre.

1792. Den 25de November havde Anders Hansen Smed i Lykke huset en Søn her i Clemens Kirke, som blev Døbt ved navn Absalon, som Jeg var Fadder til og min Moder bar.

1792. Den 26de November vare vi forsamlede ude til Hans Holstes i Skinde Myre gaarden, hvor Da Indfandt sig vor Defensor Hr Procurator Nansen Muller og forforkyndte os actors Inlæg i Lands tings Retten og hans forsvars skrift i samme, som hand til vores forsvaret havde Componeret.

1792. Den 7de December blev Hans Ibs Hustru fra Bierge gaarden begravet. Det var stærk storm Den Dag.

77 1792. Tirs Dagen Den 17de December begyndte Det at Regne omtrent om (?) dag og holdt ved Den ganske Tirs Dag nat og paafølgende Ons Dag med vedvarende stærk Regn, saa her blev meget vand, saa Der sagdes at Der gik meget

stærk for vand baade for Blikoppe Broen og Bye Broen.

1792. Dette Aar var megen væde baade sommer, høst og paafølgende Fiske lige til Juul og Aarets Ende.

1793. Dagene imellem Nyt Aar og Hellig tre Kongers Dag Sneede Det temmelig, men Det frøs ikke synderlig noget.

Hellig tre Kongers Dag, som Indfandt Den 6te Januarii, begyndte Det at fryse temmelig og tog saaledes til, at Det blev Dagene Der paa i Denne uge Een meget haard frost, saa vi kunde ikke faa vinduerne i stuen op tøyede, hvor varm end Kakkelovnen var.

Om Løver Dagen, som var Den 12 Dito, tog Det lidet af med frosted Igien.

1792. Søn Dagen Den 13 Januari blev hans Ibs Hustru Moder fra Den 24de S. Er. gaards fortoug fra Hans Ibs begravet.

78 1793. Den 19de Januari kom her tõe Efter at Det havde været Et maadeligt Slædføre i næsten 14ten Dage.

1793. Søn Dagen Den 3^{die} Februari blev Beckned (*bekkenet*) Udsadt, for at gives til De Formeldst Ilde Brand nød lidende Borgere i Kiøbstaden Laurvigen i Norge og Præsten gav til kiende at Der blev givet 8te Rdl. 1 Mk., 15ten og $\frac{1}{2}$ Sk.

1793. Ons Dagen Den 13de Februari blev Den gamle Holle Konen fra Holle gaarden begravet. Det 2^{det} Lig Efter Nyt Aars Dag.

1793. Den 20de Februari blev Bendt Bendts Datter (fra Krykke gaarden) bagraven. Det 3^{die} Lig.

1793. Søn Dagen Den 24de Februari var Det en meget stærk storm, Den begyndte fornemmelig under Prædiken, holdt ved til mand kom fra Kirken. Si-

den hen paa Efter midagen tog stormen Jo længere Jo mere af.

Søndag efter, som var Den 3^{die} Martii, var Det en meget stærk storm nesten Den heele Dag og Regn og Sne.

1793. Den 7de og 8de frøs Det noget om nætterne og Den 9de Ditto kom her en temmelig hob Sne. Natten imellem Den 14de og 15de Martii frøs Det ikke
79 noget. Den 16 Ditto var Det meget got veyr Den heele Dag.

1793. Den 31te Martii, Paaske Dag om morgenen Klokken 5, Døde Else Mons Jens paa Trommere gaarden, Efter een nesten it Aars vedvarende Syg Dom, som Continuerede med Kuld og Røstelse og Svulme og Efter som hun med Proces og Rettergang i sin Lives tid haver været geleydet, saa fulgte samme hende ogsaa nesten i sin grav, saa mand spør neppe mange Lig her paa Landet, at der gøres 2de Kister til eller tvende at gjøre Giestebud efter Dem, uden allene hendes afdøde Legeme; men dette uanseet saa ønske vi Dog hende een glad og frydefuld opstandelse. Hun blev begravet Den 7de April.

1793. Den 21de Maii, som var Anden Pinse Dag finge vi sæd lagt.

1793. Den 22de Maii finge vi et brun basked hors føl, som Den baskede Mærn fiik.

80 1793. Man Dagen Den 17de Junii blev Peder Nielsen Lind begravet.

1793. Ons Dagen Den 10de Jullii var Hans Velærværd hed Hr Biskoppen her i Clemens Kirke og holte Visitazs.

1793. Den 5te September finge vi høstet. Det var en god frugtbar høst.

Dette Aar byggede vi 9 Rom af vor stue længde.

Dette Aar Continuerede med temme-

lig væde, baade sommer, høst og Det paafølgende Fiske.

1793. Den 29de November blev Peder Jørgensen fra Den 26de Selv Eier gaard begravet.

1793. Søn Dagen Den 15de December blev Hans Christiansen fra Dynge gaards grund begravet.

1794. Søn Dagen Den 12te Januari blev Den gamle Holle Manden begravet.

1794. Tors Dagen Den 16 Januarii blev Hans Jacobsen Koefoed fra Juule gaarden begravet. Text i Mathæ 6te C. 24de V.: »Ingen kand tiene toe Herrer«.

1794. Løverdagen Den 18de Januari tage vi vort Hæs Ind.

81 1794. Søn Dagen 19de Januari, som var Den 2^{den} Efter Hellig 3 Kongers Dag, var her i Kirken 3de Bassel, nemlig i Mølle gaarden en Søn ved navn Anders og til Hans Ols i Skarpe Skade en Søn ved navn Niels og til Jens Jørgens uden for Kras Hauge ved navn Jens.

1794. Søn Dagen Den 26de Januari var Der Bassel paa Bierge gaarden, med en Datter ved navn Margaretha Kathrina.

Det var temmelig storm Den Dag.

1794. Den 15de Februari blev Hans Pedersen Sode (fra Bos gaard) begravet. Text i 1ste Mose bog 24de Cap. 56 V : og han sagde til Dem »holder mig ikke op, thi Herren have givet Lykke paa min Reyse : lader mig fare og vil vandre til min Herre«.

Natten imellem Den 15de og 16de Ditto var Det en temmelig kuld og frost. Om Dagen Derpaa Sneede Det om Eftermiddagen fra Norden.

Den sidste uge i Blidel var Det temmelig frost. Den 3^{die} Martii kom her tõe.

82 Anno 1794. Fre Dagen Den 28de Martii blev min Datter fød om morgenen

klokken omtrent 8te og blev Døbt Søn Dagen Den 6te April, som var Den 5te i Fasten, som Maria bebudelses Dag Hellig holdes paa, og fik Det navn Karen Kathrina, Konnen som bar var Karen Peder Mads og mand folkene som vare Faddere var Jørgen Sonne, Hans Monsen, Hans Jørgensen, Jep Madsen, Mons Mortensen, Anders Hansen Smed og Pigernes navn: Bodil Ols Datter og Karen Marie Hans Datter og Konnen var Anna Henrich Mogens.

1794. Man Dag Den 14de April havde Peder Jensen Brylup med Enken Margaretha Hans Peters paa Bos gaard.

1794. Søn Dagen Den 13 April blev af Prædike stolen En Kongelig forordning tilkiende

83 givet: Enhver mand skal tage huden af sine heste og hopper.

1794. Tors Dagen Den 24de April blev Jens Larsen fra Træ bene gaarden begravet.

1794. Paaske aften Den 19de April havde Jens Jensen Brylup med Enken Karen Peder Jørgens.

1794. Søn Dagen Den 4de Maii blev Christen Mads Hustru fra Jens Jens grund i Piile gaarden begravet.

1794. Man Dagen Den 5te Maii Saaede vi Den første Havre og Den 25de i forrige maaned i April Saaede vi Ærter, endelig Den 15de Maii Saaede vi Det første Korn.

1794. Løver Dagen Den 24de Maius finge vi sæd lagt og vi saaede omtrent 7 Skiepper Ærter og paa 5 til 20^{ve} Tønder Havre og omtrent 4 Tønder Korn.

Dette 1794 foraar var meget got veyr med milde Regn og grøde veyr til Man Dagen Den

84 9de Junii, Da kom her Det sidste Regn, Det var Den 2^{den} Pintse Dag, siden kom her intet Regn forind Hunde Dagen

begyndte, men var en meget haard tørre i 6 uger, saa sæden tørredes mange steder.

1794. Ons Dagen Den 9de Jullii blev Ole Jens Konne fra Holle grund begravet.

1794. Den 19de August finge vi høstet, sæden var meget smaa, Dog var Rug sæden temmelig goet De fleste stæder.

1794. Tirs Dagen Den 23de September blev aars Balle Pigen begravet.

1794. Søn Dagen Den 5te October var her i Clemens Kirke Confirmation for 70^{ve} Børn, 30 Drænge børn og 40 Pige børn. Denne Confirmation holdtes af Præsten Hr. Kofoed.

1794. Søn Dagen Den 12te October havde Anders Hansen Smed ved Lykke Huset Een Datter i

85 Kirken som Giertrud bar, som fik Det navn Kirstine Margretha.

Denne Søn Dag begyndte Prædiken klokken 9 formi Dagen.

1794. Tirs Dagen Den 7de October havde Jørgen Hansen, Tambor ved Det 3^{die} Infanteri Compagni, fæstensøl med Hans Mads Datter i Bede gade.

1794. finge vi men 11^{ve} Tønder Rug.

1794. Den 19 November kom her Snee og frost, som begyndte et par dage til foran. Den 20de Ditto gik Den nesten bort Igien.

1794. Løver Dagen Den 29de November blev Martha Hans Mons Enke (fra Kysse gaards grund) begravet.

1794. Dagen for Juul var Det meget haard frost og Julle aften begyndte Det at Snee og Roge. som vedvarede Jule Dag og Anden Jule Dag Rogede Det ikke meget.

3^{die} Jule Dag havde Hans Holst Brylup med Hans Kuures Datter Karen Skinde Myre.

Da Rogede og tøde det.

Dette Aar gav Præsten Offer Sedle til Sogne folked efter en

86 forordningen som bliv til kiende given Søn Dagen Den 3^{die} i Advendt.

1794. Løver Dagen Den 20de December bliv Bendt Bendtsens Hustru fra Krykke gaarden begravet.

1795. Løver Dagen Den 3^{die} Januari bliv Lars Christens Hustru (fra Ons Bierge gaarden) begravet. Text i Lucæ 2^{det} C. 8de Vers.

1795. Den 11te Januari endtes Ringningen for Den af Døde Prinsesse Sophia Fridrika, Arve Prins Fridrichs Gemahl. Denne Ringning begyndte Den 29de December 1794.

1795. Den 12te Januari kom her temmelig Sne og Vinter.

Endnu vides som bliv fortalt, at Bent Bendsen i Krykke gaarden havde fæstenøl med Sande mand Nicolai Peders Datter af Olsker Sogn Den 14de Januarius 1795.

87 1795. Man Dagen Den 12te Januarius begyndte Vinteren Ret at fange an med magt med frost og Sne, som ved varede nogen tid, med meget hart frost og temmelig Sne. Natten imellem Den 27de og 28de Januarius kom her Tøe efter at Det havde været en temmelig haard Vinter i Sexten Dage.

Den 28de Januarius imod aftenen begyndte Det at Sne og fryse Igien temmelig stærk.

1795. Fre Dagen Den 30te Januarius bliv Bergitha Christofer Hans Enke fra Hintze gaarden begravet. Text i Daniels 12te Capitel og 2^{det} Vers » og mange som sove i Jordens støv, skal op vogne sammen til et evigt Liv og sammen til skam og Evig Væmmelse.«

Bemeldte Konne var 85^{ve} Aar mindre end 4re maaneder.

1795. Søn Dagen Den 1ste Februarius havde Mons Pedersen paa Tønne kolde gaarden en Søn i kirken og bliv Døbt og fik det navn Peder Møller, som Jens Jensens Konne bar.

1795, Man Dagen Den 9de Februarius kom her tõe, efter at Det havde været temmelig
88 stræng Vinter nogen tid, med Sne og frost og temmelig godt Slæde føre.

Bemeldte Dag Den 9de Ditto, havde Bendt Bendtsen Brylup med Sande mand Nicolai Peders Datter af Olsker Sogn.

1795. Den 13de Febr. kom her temmelig frost Igien; natten imellem Den 16de og 17de Ditto var Det meget hart frost og storm fra Nord Ost.

1795. Tors Dagen Den 26 Februarii siges Ny Kirke Degn bliv begravet.

Den sidste uge i Blidel frøs Det ikke meget, men var temmelig got veyr. Den 1ste Martii frøs Det temmelig og var Sne Rog fra Østen til syd ost. De følgende Dage var Det noget lindrigt i veyret, Dog frøs det noget til Den 5te og 6te Martii tøde og meinede Det lidet om Dagen.

Natten imellem Den 6te og 7de Ditto frøs Det ikke noget. Den 8de Martii om morgenen kom her sne og frost Igien.

1795. Tors Dagen Den 12te Martii var Der Auction efter Ny Kirkes Degn, hvor Da bliv en Brænde Vins pande Solgt ad pundet 3 Mk. til sammen 35^{ve} Sldr., som Hans Hansen Lister (*Lyster?*) Kjøbte.

1795. Den 20 og 21de Martii faldt kulden Dog noget, siden at Den efter Den 8^{de}

89 Marti havde været temmelig haard. Den 25de Martii var Det temmelig godt tõe veyr.

Samme Dag 25de Martii bliv Kongens

Havre Betalt paa Amtstuen efter Capitels Taxten, som var 9 Mk. Tønden.

1795. Løver Dagen Den 25de April bliv Hans Svends Hustru fra Kiøller gaarden begravet, og Der holdtes Lig Prædiken over hinde.

1795. Fre Dag Den 8de Maii Reyste vi 7 stolpe Rum, som er de vestreste af vor stuelænge.

1795. Den 12te Maii agede Jeg Crist. Peders Jens hjem til Pille Borg, som bliv syg Den 7de Maius.

Den samme dag kom her en faldende Sne og frost om nætterne og temmelig Kuld i Luften.

Søn Dagen Den 10de Maii 1795 bliv Hans Listers Moder begravet.

1795. Den 20de May finge vi Sæd lagt.

Den 22de Maii var Jeg i Rønne paa Den sædvanlige Mønstring.

1795. Den 25de Maii bliv Stine Hans Datter fra Jacob Jens fra Degne gaards grund begravet.

90 1795. Den 26de Junii kom her et temmelig got Regn, efter at Det havde været en stærk tørre Den fore gaende sommer.

1795. Man Dagen Den 6te Jullii havde Soldatter og Bønder Captaine Mønstring ved Biørne gaarden.

1795. Torsdagen Den 9de Jullii bliv Edvarth Olsen Sonnes Hustru begravet.

1795. Den 27de Jullii var der Auction til Hans Svends i Kiøller gaarden og gaarden bliv solgt samme Dag til Mons Andersen Skreder for 3000 og 110 Slette Daller, imod at Den tredie gang skulde paa Auction, som bliv Berammet efter nærmere til lysning.

Samme Dag Regnede Det næsten Den heele Dag.

1795. Tirsdagen Den 4de August var Der 4de og siste gang Auction paa Kiøller gaarden, som bliv Boet solgt til Hans Jensen Smed i Allinge for 3230 Slette Daller.

1795. Den 11te August var Hans Sørensen Slagter i Rønne her og 91 Kiøbte 4re Lam for 5 Mk. støkked til sammen 5 Daller og fik samme udkjørdede samme Dag.

1795. Den 17de August Kiøbte Jeg en folle paa Auction paa Træ bene gaarden for 8te Sldr. og 1 Mk.

1795. Ugen imellem Den 16de og 22de August var det intet got høste veyr og Løver Dagen Den 22de Ditto kom her et temmelig stærk Torden Regn.

Ditto Aar finge vi 16ten læs Rug.

1795. Søn Dagen Den 23de August bliv Hans Monsen Bog s søn begravet, som Druknede sig i Trommere Tørve Mosen i Gaase Maen og Der siges han var paa fiortende Aar gammel.

1795. Løver Dagen Den 29de August finge vi høsted, Rugen var god nesten overalt paa Landet, men vi finge 16ten læs Rug, men den anden sæd var smaae og vi finge men et Læs Ærter, dog med Lausurt (*Okseøje*)

Den sidste uge i Høst maaned var Det meget godt høste veyr. Den forrige uge vare temmelig vaad, saa vi agede Rug ind i Regn.

92 1795. Ons Dagen Den 9de September kom her en nye Slag Klokke (*Bornholmerur*) i Kirken og Søn Dagen Den 13de September var Den første Søndag hun bliv anskued af Meenigheden.

Søn Dagen Den 20de September bliv Jens Monsen fra Morten Jens paa Muure begravet.

1795 finge vi 18ten Tønder Rug og 4re Skiepper, her var en goed Rug æring (*rug år*) paa Landet Dette aar.

1795. Man Dagen Den 26de October var Jeg i Rønne og Kiøbte halv Anden tult Brædder til Jørgen Stenders, ad tulten 6 Sldr. og 2 Mk dog Det var men 7 Alen Brædder — Thi der var meget knapt paa Brædder dette Aar.

1795. Fre Dagen Den 13de November om aftenen kom her en Torden Skye fra Norden her over Landet, Dette Continuerede med temmelig stærk Lynild og Torden nogen gange her over og siden Sønden efter over Landet. Natten Derpaa frøs Det temmelig og om aftenen med Torden

93 Skyet kom Sne og hagl.

1795. Jule Dag om formidagen klokken halvgaaen 11^{ve} Døde Jørgen Sonnes Hustru paa Biørne gaarden og blev begravet Nyt Aars aften Den 31te December. Text i Mathiæ Det 5te Capitel og 6te Vers.

1796. Hellig 3 Kongers Dag Den 6te Januari blev Wevest Becks Datter Martha fra Becke gaarden begravet. Det 1ste Lig Efter Nyt Aar.

Søn Dagen Den 17de Januari 1796 blev Esper Jensen fra Mølle gaards grund begravet. Det 2^{det} Lig efter Nytaar.

Bemeldte Esper Jensen, haver Sogne folked nu 2de Aar at bede hvert Aar, om vinteren holdt vagt for ham i sit eget huus for meldst at forstanden var fra ham og Der var vagt for ham Da hand Døde.

1796. Man Dagen Den 25de Januari, som var Povls Dag, blev Elisabeth for Beganget Mord paa sit Eget Barn (som var et Dreng)

94 Barn paa 7de Aar gammelt) hals huggen Synden Hasle (Synden for Mønsterpladsen) med Øxe Klokken omtrent 9 om formidagen, hvor da var Commanderet 300de Soldatter til at slaae kreds; heele Dette Nørre og en Deel af Det Vestere Compagni.

Kroppen blev siden efter Executionen oplagt paa et Hiul, som var op reysset og Hovedet sat paa en Stage.

1796. Den 24de Januari blev Kirstina Valdemar fra Claus Jørgens grund begravet. Det 3^{die} Lig Efter Nytaars Dag. Der var en liden Text paa Prædike stolen Efter Den anden Prædiken, thi Det var en Søndag.

1796. Fastelovns Man Dag var Jeg paa Auction til Asser Dams i Røe Sogn og Kiøbte et Vraan Skab (hjørneskab) for 3 Sldr. og 8te Sk.

1796. Tors Dagen Den 3^{die} Martii havde Jørgen Sonne paa Biørne gaarden fæstensøl med Hans Hans Datter i Kofoed gaarden ved naun Margaretha.

95 1796. Søn Dagen Den 13de Martii blev Een gammel Pensionist fra Povel Jørgens i Kirke Boet begravet.

1796. Man Dagen efter Palme Søn Dag Den 21de Martii havde Jørgen Sonne Brylup med Margaretha Hans Datter af Kofoede gaarden.

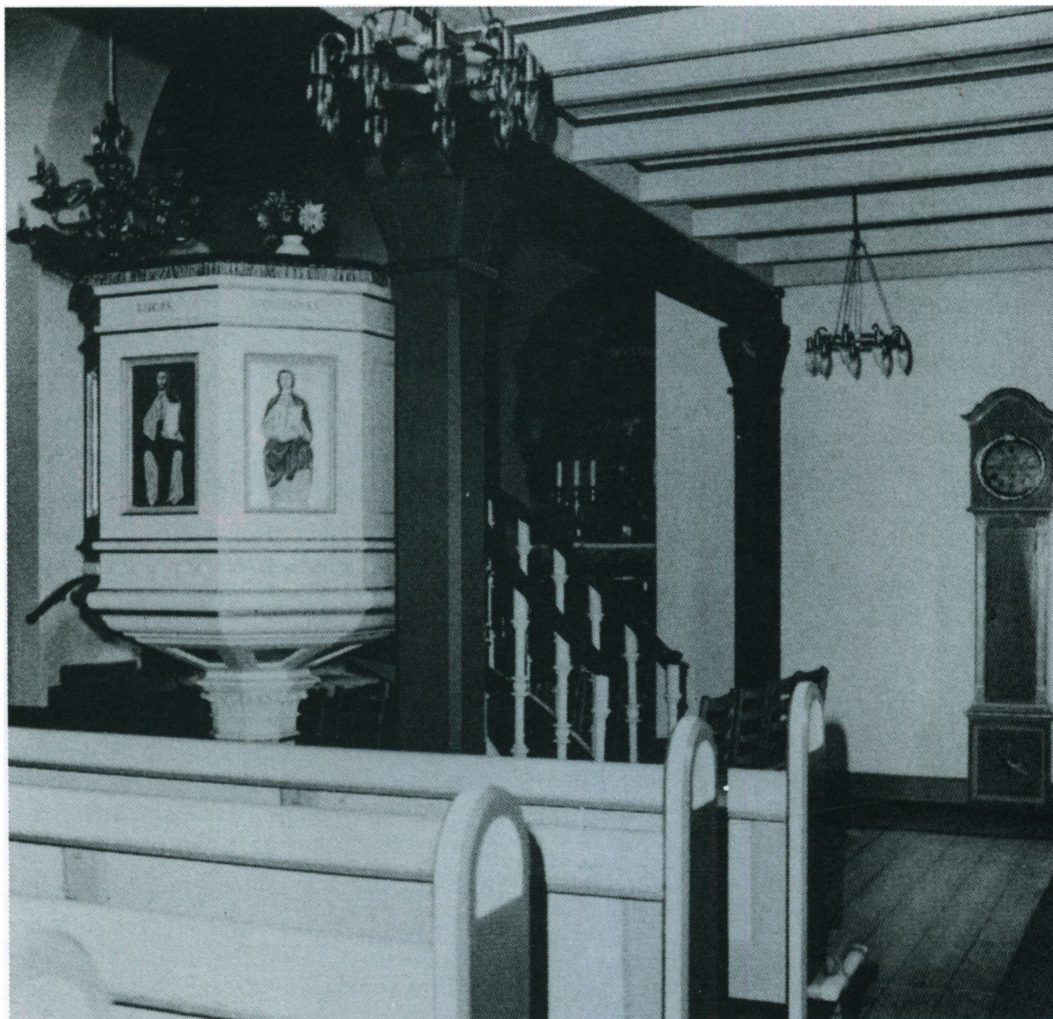
Samme Dag begyndte vi at pløye.

1796. Den 23de Martii kom er temmelig Sne om natten og Skier Tors Dag Den 24de Martii Sneede Det temmelig, ligeledes Lang Fre Dag Sneede Det og frøs temmelig. Paaske aften Sneede Det ogsaa temmelig.

1796. Anden Paaske Dag Den 29de Martii havde Hans Monsen i Rudsker Sogn en Datter i Bemeldte Kirke, som blev Døbt og fik Det navn Else Margaretha.

1796. Søn Dagen Den 3^{die} April blev Esper Larsen fra Bos gaards grund begravet.

1796. Søn Dagen Den 10de April blev Jørgen Nielsen fra Jens Siegfreds Pils grund begravet og Der var een liden

Interiør fra Klemensker nuværende kirke, hvor man stadig ser den gamle »klokke« – bornholmeruret fra 1795 af I.P. Arboe.

Text paa Prædike stolen efter Den anden Prædiken , thi Det var Søn Dag.

96 1796. Ons Dagen Den 13de April bliv Esper Lars Enke fra Bos gaards grund begravet.

1796. Man Dagen Den 25de April bliv Kirke Væрге Jep Andersen fra Muure begravet. Text i 11te Mose Bog 24de Cap. 56te Vers: »og hand sagde til Dem: holder mig ikke op, thi Herren haver gi-

vet Lykke paa min Reyse og lader mig fare og Jeg vil vandre til min Herre.« Det 9de Lig efter Nyt Aar.

Dette Aar 1796 var det een tør og temmelig god Vaar til Den 3^{die} og 4de Maii, saa kom her temmelig Regn og en haard storm fra Nord Ost og Østen.

Den 26de April saae vi Den første Vaar sæd , som var Ærter og Havre paa Huuse stælen.

Fre Dagen Den 6te Maii klokken omtrent 4te om efter midagen bliv min Søn Peder fød til Denne Verden og bliv Døbt Den 16 Ditto, Anden Pintse Dag; Konnen som bar var Margaretha Hans Mons, mand folkene som vare Faddere var Jens Michael og Mads Jørgen Madsen og

97 Anders Smed, Pigerne som vare Faddere var Peder Mads Stina og Karen Mortens Datter og Konnen som var Fadder var Anka (*ell. Anna*) Hans Jørgens. Anno 1796.

1796. Den 13de Maii follede vor Den baskede Mærn og fik et lys brunt hors føl.

1796. Søn Dagen Den 26de Junii bliv Lars Monsen Kuure fra Niels Becks grund begravet. 10de Lig.

1796. Fre Dag Den 8de Jullii bliv Peder Bendts Hustru fra Sie gaard begravet. 11te Lig.

Samme Dag havde Soldatter og Bønder Captaine Mønstring Vesten Biørne gaarden.

Løver Dagen Den 9de Jullii var Det temmelig stærk Regn nesten Den heele Dag.

Samme Dag vare vi i gamle Dam og tage tørve Dynd op.

1796. Søn Dagen Den 24 Jullii bliv Niels Jørgen begravet og Der bliv en liden Lig Prædiken over ham. Det 12te Lig.

1796. Ons Dagen Den 31te August finge vi høstet.

Dette Aar var en goed frugtbar sommer, Dog var hand temmelig kold, og høsten var Deylig, endog besynderlig sæd høsten med varmt, godt

98 og stille tørre veyr og vi finge 24^{ve} læs Rug og et Hæs paa 14ten læs.

1796. Tors Dagen Den 1ste September

bliv Hans Jensen fra Samsings gaard begravet. Text i Jacob Almindelig, Epistel 4 C. 14 V. Det 13de Lig.

1796. Løver Dagen Den 3^{die} September bliv Lands Dommers Frue begravet. Det 14de Lig.

Dette Aar 1796 havde vi Tørv i gamle Dam, i Den Søndre part.

1796. Søn Dagen Den 18de September bliv Peder Haagensen fra Becke gaards grund begravet. Det 15de Lig.

1796. Ons Dagen Den 5te October bliv Christen Madsen begravet fra Piille gaards grund. Det 16de Lig.

1796. Ons Dagen Den 12te October bliv Esper Hansen fra Præste gaards grund begravet. Det 17de Lig.

1796. Ons Dagen Den 2^{den} November begyndtes Ringningen for af Døde Dronning Juliane Maria.

1796. Tors Dagen Den 17de November bliv Niels Espersen fra Marevae gaarden begravet. Text i 1ste Mose Bog 132te C. 26 V. Det 18de Lig.

99 Søn Dagen Den 1ste i Advent, som var Den 17de November, endtes Ringningen for af Døde Dronning Juliane Maria, som havde varet i 3 uger og 4 Dage.

1796 finge vi 29 Tønder Rug, thi der bliv nogen saaed i Damme dynd og nogen i Møg, og Damme dynds Rugen var nesten en deel bedre end Møg Rugen.

1797. Den 25de Januari, Povls Dag, var Det mørkt, taaged veyr. Den halve Dag var Det grumt og ikke taaged, Dog skinnet Solen i Dens ned gang.

1797. Søn Dagen Den 29de Januari bliv Johanne Wolf fra Piille gaarden begravet og Anders Monsen fra Damme gaards grund begravet. Det 1ste og 2^{det} Lig.

1797. Tors Dagen Den 16de Februari

- bliv Lars Thomasen fra Kysse gaards grund begravet. Det 3^{die} Lig.
1797. Man Dagen Den 6te Martii var Jeg med Hans Pedersen og healp ham med at fløtte til Møllegaard i Øster Lærsker Sogn og Dagen
- 100 Der paa gjorde hand hoved fløtningen med Creaturene, Hesten, Børn og Folk.
1797. Søn Dagen Den 12te Martii blev Peder Anders Hustru fra Kiøller gaards grund begravet. Det 4de Lig.
1797. Løver Dagen Den 25de Martii begyndte vi at pløye.
- Samme Dag blev Peder Monsen Køl- lers Enke begravet. Det 5te Lig.
1797. Paaske Dag Den 11te April havde Jørgen Sonne paa Biørne gaarden en Datter i Kirken, som blev Døbt og fik Det navn Kirstine Margaretha, som Jeg var Fadder til.
- Den 18de April var Jeg i Rønne paa Den sædvanlige Mønstring.
1797. Den 1ste Maj, Valborg Dag, kom her temmelig Regn efter at Det havde været meget tørt Den forrige tid, næsten hele fra Jul og hid.
- Dette Aar 1797 Grasserede Den saa kaldede Siøge Mesling her paa Borenholm.
- 101 1797. Ons Dagen Den 17de Maj kl. 11^{ve} om formidagen Døde min Moder og blev begravet Ons Dagen Den 24 Ditto, Text i Psalme: Den 23de i 4de Vers »naar Jeg end skal vandre i Dødens skyggedal, vil Jeg ikke frygte for ondt, thi Du er med mig, Den kiep og Din stav, Du skal trøste mig. Det 6te Lig.
1797. Ons Dagen Den 7de Junii blev Anders Bendts Hustru begravet fra Skov gaarden. Det 7de Lig.
1797. Ons Dagen Den 5te Julii havde
- Soldattere Captaine Mønstring her ved Kirken paa Mønstringspladsen.
- Samme Dag blev Gildes (*ell. Vildes*) Jørgens Hustru begravet. Det 8de Lig.
1797. Man Dagen Den 28de August finge vi høstet.
1797. Ons Dagen Den 6te December blev Niels Beck fra Dynge gaarden begravet. Text i 1ste Mose Bog 47de C. 9 V. Det 9 Lig.
- 102 1897. Man Dagen Den 18de December tællede Jeg vore Asper Syd Ost neden fra huusene ved Æge Bierg og der var i Den Nordre lund 15ten og i Den Syndre lund 56^{ve}, er til sammen 71^{ve} Asper.
1797. Ons Dagen Den 20de December blev Jens Hans Enke (fra Mølle gaarden) begravet. Text i Esaias 60de C. 20de V. Det 10 Lig.
- 1797, Løver Dagen Den 30te December blev Hans Holstes Hustru (fra den 45de Sl: Eier gaard) begravet. Text i Psalm: Den 73de, 25de, 26de V. Det 11te Lig.
1798. Søn Dagen Den 7de Januari blev Bærild Jørgensen fra Dynge gaards grund begravet. Det 1ste Lig.
1798. Tors Dagen Den 25 Januari som var Povls Dag, blev Morten Larsen fra Torne gaarden begravet. Text i Ebræer 13 Det 14de vers: Vi have her ikke enn blivende sted, men søge efter Den til kommende. Det 2^{det} Lig.
- 103 1798. Løver Dagen Den (?) Martii blev Kiøsse gaards Datteren (?) Peders Datter begravet. Text i Johannis (?)^{te} C. 40de V. 3^{die} lig.
1798. Tors Dagen Den 9de August blev min Datter Maria Caroline fød til Denne Verden og blev Døbt Søn Dagen Den 19de August, Konnen som bar var Maren Jens Lysters.

Løver Dagen Den 25de August finge vi høstet.

Dagen tilforan Den 24de begyndte vi at Rive ned paa vort Kirke taaren.

Dette Aar Grassered Kopperne paa Børn og paa Faaren.

1799 var Det en temmelig vinter, begyndte temmelig i hen fjorten Dage for Juul, men Juule aften og i Jule helige Dage, var Det temmelig stærk Rog og Det haardeste frost som mand veed og Søn Dagen for Jule aften, var Det stærk Rog, saa her bliv Ingen Prædiken paa Prædike stolen, men noget lidet paa stien (*kirkegulvet*).

104 1799. Fastelovns Søn Dag Den 3^{die} Februari var Det meget stærk Rog og meget hart frost, saa vel som Dagen fore og efter, var Det ligeledes stærk Rog og hart frost, saa vinduerne i stuen ikke kunde blive op tøyede, hvor varm end kakkellovnen end var.

Ovenstaaende 1799 bemeldte Fastelovns Søn Dag, Havde Jens Pedersen Lyster en Søn her i Kirken, som bliv Døbt og fik Det navn Jens Petter, som Jeg stod Fadder til, ligeledes havde Lars Mortensen Smed een Datter i Kirken, som bliv Døbt, som Vellings gaards Konnen bar.

1799. Søn Dagen Den 27de Januari havde Esper Adolfsen een Søn i Kirken, som bliv Døbt og fik Det navn Mogens, som min Kone bar.

1799. Den 20de Februari kom her tõe, natten derpaa frøs Det temmelig stærkt Igien, men Tors Dagen Den 21de Ditto bliv Det tõe Igien, som Continuerede De følgende Dage med saa en ordentlig tõe.
men (?) kom Dog Igien.

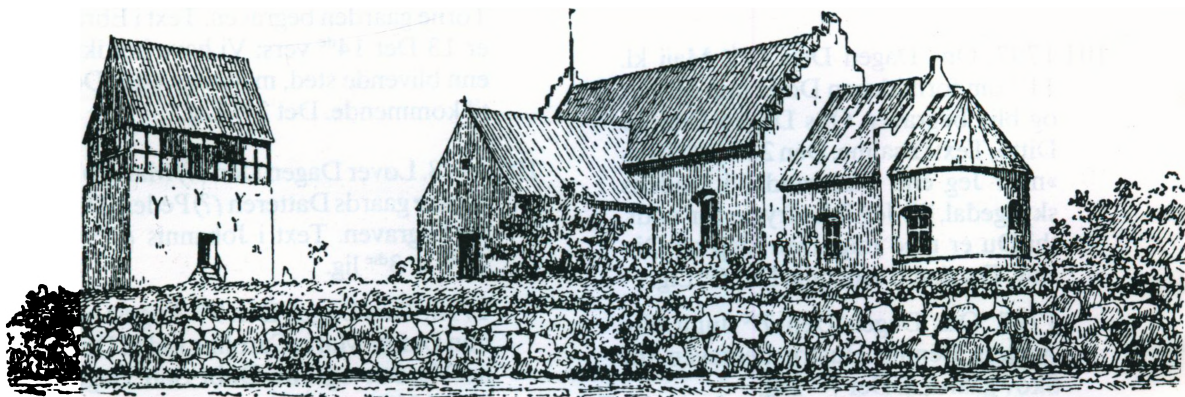
1799. Den 10de Martii bliv Peder Jacobs Hustru fra Lade Gaards grund begravet.

105 Den 23de Martii, Paaske aften, bliv Jens Hans Søn fra Bro gaard begravet og Der var Lig Prædiken over ham.

1799. Anden Paaske Dag Den 25de Martii bliv Hans Monsen Muurera fra Kongens Mark ved Lange Myre begravet.

1799. Søn Dagen Den 7de April bliv Jep Ericksen begravet.

Den 8de Ditto kom her tõe, efter at Det havde været en meget haard og lang vinter og nu hen fjorten Dage, havde Det været haard frost og meget skarp vind fra Østen, Dog var Det ikke syndelig meget Rog.

Tegning af Klemensker gamle kirke, nedbrudt først i 1880'erne.

1799. Søn Dagen Den 14de April bliv Peder Lang begravet, som boede paa den 11te Vaarnede gaards grund her i sognet.

1799. Den 18de April var Jeg i Rønne paa Den sædvanlige Mønstring for Commandanten.

1799. Den 20de April begyndte vi at pløje.

1799. Tirs Dagen Den 18de Junii fik Jeg sæd lagt.

Denne afvigte vinter var næsten over ordentlig stræng, med Kuld og frost og under tiden meget stærk Rog.

106 Vinteren begyndte for Juul og Juule Aften og Juule Hellige Dage var Det een meget haard frost og stræng Rog. Dette varede noget hen forbi Nytaar, siden bedre hen i maaneden bliv Det ligesom lidet tõe agtigt, men atter om Kyndelmisse tiid, bliv Det en haard Rog Igien i nogen tid. Siden var Det een temmelig stræng frost, og under tiden lidet Sne og Rog til sidst i Martii og frost i April var Det en over vældig Kuld og frost og under tiden lidet Rog til Den 8de April, (*da*) kom her tõe. Siden næsten April Igiennem var Det temmelig got tõe Veyr og tegnede til et temmelig got for Aar, men April var ikke saa snart til ende, førend Den usædvanlige stærke væde og kulde begyndte, thi Regnen holdt ved heele Maii igennem, somme tider heele Dage og somme tider halve Dage, und tagen nogle faae, som Det

107 var tørre veyr, saa Jorden var og bliv vaad, at mand ikke kunne pløje eller saae og Lammen blive forfrosne og for armede, saa en stor Deel Døde og til vort Døde 10 og De andre Creature blive for armede og for medelst Den store mangel på foder og græs, thi Den stærke væde og kulde foraarsagede at ingen grøde paa græsset kunde ytre sig, thi

Regnen og kulden foraarsagede, at Creaturene kunde ikke opholde sig paa marken.

Naar Junii kom, bliv Det temmelig got Auls veyr i nogle Dage. Væden holdt temmelig ved den heele paa følgende sommer og høst, saa sæden formedelst Den sildige Vaar og fugtige sommer og høst paa De fleeste stæder, ikke kunde blive moden, besynderlig Ærterne, som blive meget dyre og neppe vare at faae.

Dette Aar 1799 finge vi høstet Tors Dagen Den 3^{die} October.

108 1799. Søn Dagen Den 10de November bliv Lars Mons Enke fra Dynge gaards grund begravet.

1799. Løver Dagen Den 16de November havde Peder Espersen fra Mæbye Brylup med Pigen Martha Peders Datter af Kysegaarden.

Samme Dag bliv Hans Hans Hustru, som for hen boede i Kromme Lede, begravet.

1799. Ons Dagen Den 4de December bliv Hellis Ips Enke fra Riise gaarden begravet. Text i 2^{den} Temotium 4de C., 18de V.

1799. Søn Dagen Den 15de December bliv Mads Hansen fra Splids gaards grund begravet.

1799. Søn Dagen Den 22de December bliv Fridrich Hans Hustru begravet.

1800. Søn Dagen Den 19de Januari bliv Hans Jeps hustrue fra Damme gaards for touget begravet.

1800. Man Dagen Den 20de Januari bliv Peder Terkeldsen fra Kastene gaarden begravet og bliv op kiørt paa en Slæd til Kirken.

1800. Løver Dagen Den 18de Ditto bliv Jens Jepsen begravet i Nykker Sogn.

Register

Bemærkning om dagbogen af lektor Th. Lind 1942.

Kopi af kongelig forordning fra 1794: Rigsarkivet i København.

Kort med gårdene i Klemensker fra 1805: Privat.

Rønne gamle rådhus med gabestok: Tegning: K. Thorsen.

Eksempel på brændemærke: Privat.

Kopi af 2 blade af bogen (de tydeligste).

Billede af Ågård i Klemensker: Bornholms Museum.

Interiør fra den nye kirke: Foto »Gyldendals egnsbeskrivelser«.

Klemensker gamle kirke: Tegning »Bornholmske Kirker«.

Fortegnelse over personer: Døb.

Fortegnelse over: Konfirmationer.

Fortegnelse over personer: Vielser.

Fortegnelse over personer: Begravelser.

Fortegnelse over personer: I øvrigt.

I fortegnelserne henvises hver enkelt sag til originalbogens sidenumre fra 1 til 108 anført i bladets margin.

Beboelsesnavne.

Sted- og marknavne.

Ordlister.

Uddrag af folketællingerne 1787 og 1801

Ved folketællingen 1/7 1787 beboes Aagaard af følgende 8 personer:

1. Peder Mortensen. Husbond, 59 år, bonde og ved Herreds compagniet.
 2. Cathrine Niels datter. Madmor, 53 år, begge i første ægteskab.
 3. Morten Pedersen, 23 år, piber med Sold. Ugift søn af dette ægteskab.
 4. Jens Mortensen, 13 år.
 5. Peder Jensen, 6 år.
 6. Giertrud Hansdatter, 22 år.
 7. Maren Larsdatter, 13 år.
 8. Niels Jensen, 86 år. Konens fader, enkemand efter første ægteskab, Undentagsmand.
- } tjenestefolk
} ugifte

Ved næste folketælling, 1/2 1801, er beboerne følgende:

1. Morten Pedersen. Husbond, 37 år. Piber ved nat. Soldatr.
 2. Giertrud Hansdatter. Kone, 34 år, begge i første ægteskab.
 3. Hans Mortensen, 13 år.
 4. Niels Mortensen, 11 år.
 5. Peder Mortensen, 5 år.
 6. Karen Mortensen, 7 år.
 7. Maria Mortensen, 3 år.
 8. Peder Mortensen, 71 år. Mandens fader, enkemand efter første ægteskab, ved Herr. comp.
 9. Karen Jørgensdatter, 21 år, tjenestepige.
- } deres børn

Folketællingslister kan godt have en forskel på 1 år i personers alder. Hvorfor Peder Mortensens alder varierer mere kan ikke forklares. I listerne er alderen tydeligt anført som ovenfor beskrevet.

Barnedåb

		<i>Forældres bopæl:</i>
Side:	4	Hans Casper Lade gaarde
		Anders Kure August Hans i Skarpe skae
	10	Karen Torne gaarden
	24	Lars Torne gaarden
	29	Karen Marie Trommere gaarden
	38	Anna Maria Sandemand Jørgen Sonne, Biørne gaard
	43	Christina Hans Mogensen, Trommere gaarden
		Johan Ancker Claus Anker, Sædere gaarden
	45	Else Kristine Hans Mogensen Bog
	47	Jørgen Sandemand Jørgen Sonne, Biørne gaard
	50 + 65	Hans Morten Pedersen (bogens skriver)
	56	Jørgen Hans Jørgensen, Kofoed gaards grund
		Karen Kirstine Hans Kofoed i Skrobe
		Jens Claus Anker, Sædere gaarden
	59	Karen Kirstine Anders Hansen, Lykke huset
	64	Jens Morten Larsen, Torne gaarden
	65	Niels Morten Pedersen (bogens skriver)
	69	Hans Jørgen Sandemand Jørgen Sonne, Biørne gaard
	74	Kirstin Elisabeth Hans Rask, Splids gaard
		Maren Margretha Morten Larsen, Torne gaarden
	76	Absalon Anders Hansen Smed, Lykke huset
	81	Anders Mølle gaarden
		Niels Hans Oles i Skarpe Skade
		Jens Jens Jørgens uden for Kras Hauge
		Margaretha Kathrina Bierge gaarden
	82	Karen Kathrina Morten Pedersen (bogens skriver)
	84	Kirstine Margaretha Anders Hansen, v. Lykke huset
	87	Peder Møller Mons Pedersen, Tønne Kolde gaard
	96	Peder Morten Pedersen (bogens skriver)
	100	Kirstine Margaretha Jørgen Sonne, Biørne gaard
	103	Maria Caroline Morten Pedersen (bogens skriver)
	104	Jens Petter Jens Pedersen Lyster
		(en datter) navn ej oplyst Lars Mortensen
		Mogens Esper Adolfsen

Konfirmationer

Side	18	Den 3/4 1785 Jørgen Kofoed, præst
	38	Den 1/10 1786 ?
	74	Den 15/4 1792 Alene for Hans Ips datter
	75	Den 30/9 1792 ?
	84	Den 5/10 1794 Jørgen Kofoed, præst, 30 drenge, 40 piger

Vielser

Side:

14	Rasmus Andersen Torup og Dorthisa Jons Datter	af Bos gaard
19 + 20	Hans Mogensen og Margareta Chatrine Christians Datter	
21	Jens Hansen og Evert Ols Datter	
22	Ole Sode og Sisel Jørgens Datter	paa Lykke gaarden
38	Peder Clausen Skov og enken Karen Thor Hansens Claus Ancher og enken Kirstin Catrine Jens Mortens	paa Boldby gaarden paa Sædere gaarden
39	Peder Madsen og enken Karen Hans Jens	i Mæby
44 I+II lysning	Peder Absalonsen og Birthe Peders Datter	
48 lysning	Jens Bistrup og (hans fæste møe) Morten Pedersen (bogen skriver) og (Gjertrud) navnet nævnes ikke i bogen	fra Nørre Skrobe gaard fra Broe gaard, Olsker Aagaard
55 + lysning	Hans Kofoed og Karen Bendts Datter	
+ lysning	Rasmus Clausen og Margretah Bendts Datter	
63 lysning	Hans Ibsen og Margretha Peders Datter	Bierge gaarden
lysning	Hans Isaak Ronge og Else Christians Datter	
58	Jep Madsen og Barbery Ols Datter	af Øster Larsker paa Rise gaarden i Nye Kier
67	Hinse Kuure Tønnesen og Anna Katrina Jens Datter	af Biørne gaarden
68	Jørgen Jørgensen og Birgitha Katharina Hans Datter Petter Pettersen Lind og Giertrud Marie Ols Datter Hans Hansen Lyster og Karen Kirstine Peders Datter	Skarpe Skade Pinde Lykke gaarden, Vesterm.
70	Mogens Evertsen Sonne og Karen Niilse Datter	i Mare Vae Boes gaard
71	Hans Jørgensen og Lars Ibsens enke	i Olsker sogn
130		

75+76	Lars Jensen og Maria Sophia Peders Datter Esper Nielsen og Hans Holstes Datter	Dynde gaard i Nyker sogn Kysse gaarden Skinde Myre
82	Peder Jensen og enken Margaretha Hans Peters	paa Bos gaard
83	Jens Jensen og enken Karen Peders Jørgens	
85	Jørgen Hansen og Hans Mads Datter Hans Holst og Hans Kuures Datter Karen	Tambor, 3 ^{die} Inf. Komp. i Bede gade Skinde Myre
86 + 88	Bent Bentsen og Sandemand Nicolai Peders Datter	Krykke gaarden af Olsker sogn
94 + 95	Jørgen Sonne og Hans Hans Datter <i>Margaretha</i>	Biørne gaarden Kofoede gaarden
108	Peder Espersen og Martha Peders Datter	fra Mæbye af Kysse gaarden

Begravelser

Side:

1 Karen Lars Hans Enke	Tornegaarden	17 Karen Mortens Datter	Torne gaarden
Karen Peder Hans	Povl Kures grund	20 Didrik Mikkelsen	Æge Bierg
Bergita Povl Claus		Signe Hans Jensens	Lykke gaarden
Anders Ibsens hustru	Muure	21 Hans Kofoed	Simle gaarden
Hans Hans hustru		Peder Hamers søn	Vestre Hav
2 Lars Hans hustru	Tønne Kolde	Peder Hans Datter	Jyde huuset
3 Bergita Claus Peders		22 Hans Peders Enke	Anders Kures i
Bendt Bendts hustru	Kryks gaarden	Mogens Hansen	Kras Hauge
Vevest Larsen	Samsing gaard		Torne gaards
4 Morten Andersen	Dyngge gaards grund	23 Adolf Espers Datter	grund
Hans Mogensen	Kyse gaards grund	<i>Karen</i>	Æge Bierg
5 Stome Anders		Fridrik Skomagars	Bierge gaards
6 Ole Larsen	Krykke gaarden	hustru moder	fortoug
7 Christian Hans søn	Kure gaarden	Hans Hans søn	Biørnegaards
Hans Andersen Lister	Splids gaard	Jørgen Hans kone	grund
10 Anders Thorsen	tyende på Due Bierg	24 Jens Haagens Enke	
Hans Dams kone	Muura Dam	25 Jørgen Pedersen	Peder Jørgens
11 Hans Svendsen	Trind Hat	Morten Pedersens far- mor	grund
Else By Ole Akers	Begr. i Rønne	26 Haagen Haagensens	
12 Capitain Hans Kofoeds hustru	Skrobe	Kone	Muure
Kirsten Didriks	Æge Bierg	27 Leutenant Peder Ko- foeds hustru	Splids gaard

WERNER WESTH-JENSEN

Anders Larsens hustru Anders Jyde	Riis By	1 barn	Rasmus Osters en- ke
29 Bendt Hansen Joseph Mogensen	Bold By grund Præste gaards grund	39 Sandemand Jørgen Son- nes datter Gamle Inger Hans Jens Datter Niels Peders stif datter	Biørne gaard Skrobe
30 Hans Mogens barn Anders Larsen Lars Høy	Riis By	Ana Morten Hans Claus Olsen Mosse Larsa søn Jesper Munk	
31 Adolf Hansen Lars Johans Enke	Tørre gaards for- toug Kiøller gaards grund	40 Niels Jacobsen Hans Jens hustru Ole Kofoed Hans Hans Enke Ole Mortens Enke Holger Antonisen	Skarpe Skae Lille Splids gaard Skrobe
32 Jens Jens hustru Hans Pedersen og hans hustru	Damme gaard	41 Commendant Hans Nansen Hans Frostes hustru	Pivere gaarden (antagelig begr. i Rønne) Kyse gaards grund Damme gaarden Peder Terkkels grund
33 Jens Andersen Jens Jensen Rabecks Enke Lars Pedersen Jens Mortensen Thor Hansen	Anders Jydes søn Peder Terkilds grund Riis By Sædere gaarden Bold By	Jørgen Larsen Mads Andersen	
34 Niels Tydskes hustru Hans Mikkelsen Mogens Jensens hustru Tambor Hans Jensen Jep Anders hustru	Træbene gaarden Bedegade Vestre Hav	Fridrich Hans hustru	
35 Peder Hammers Datter Capitain Jørgen Evers Enke Claus Peders hustru Jens Hvalsøes stif datter Lars Hansen	Biørne gaard Due Bierg Degne grund	42 Jens Jens hustru Michel Jørgens Datter Fridrich Hansen Mosse Larsa Enke Morten Hans Enke	Damme gaarden Turpe gaarden Holle gaards grund Svine Høien
36 Rasmus Ost Jens Hvalsøes hustru Sandemand Jørgen Son- nes søn Ole Mortensen	Biørne gaard Lade gaards grund Bag gaards grund	43 Christen Larsen Anders Hansen Smeds hustru 45 Karen Mads Jørgensens (<i>Petters</i>) 46 Morten Mortensen og dennes ældste datter: Margaretha Lars Haagensen Jens Jørgensen	Lykke gaards grund (Begr. i Østerlars) Kofods gaarden
37 Jens Didriksen Colbærs Enke Hans Lars hustru Antoni Holgersen og hans hustru Holger Antonise hustru	Kiøller gaards grund Pivere gaard Pivere gaard	47 Peder Jørgens hustru Hans Petters hustru	Kiøller gaards grund Æge Bierg Lade gaards grund
38 Peder Krogs hustru 1 barn	Knude gaard Mads Peders i Skoven	48 Sandemand Sonnes søn Jørgen Christian Larsens Enke	Biørne gaard

MORTEN PEDERSENS OPTEGNELSESBOG 1783-1800

49 Christian Lars Enke (samme person?) Hans Kures søn Anders Peder Espers hustru	Skinde Myre Bjørne gaards grund Bierge gaards grund Søndre Kirke Boe gaard Lade gaards grund Splids gaards grund Kiosse gaards grund Bold By grund	Jørgen Svendsen 67 Sisel Andris Peders Bendt Bendtsen Hans Lars Hustru 68 Poul Helligse hustru 69 Anders Jensen Torup 70 Mads Peders hustru Hans Christensen 71 Peder Mogens hustru Peder Mogens hustru moder Petter Linds hustru	Skarpe Skade Lands Dommergaard Muure Nørre gaarden Thorupgaard Splids skov Skarpe Skade Bede gade Krou huset v. Clemens Kirke fra Rasmus Anders
50 Anders Hansen Hermand Brand Jørgen Peders hustru		72 Claus Pedersen Bos Jørgen Povls Enke 73 Hans Bendtsen Jacob Andersen	
51 Niels Hansen (Hans Mogensens søn) 52 Jacob Madsen 53 1 barn (død af kopper) 1 barn (død af kopper) 54 Peder Lars hustru søster	Lille Splids gaard	74 Jens Jørgensen Hvalsøe Anders Hansen Wevest Beck 75 Tønnes Jens hustru Hans Larsen Peder Lars Enke	Simle gaards grund Simle gaards grund Strange gaarden (Beckegaarden) Kongens Mark ved Broen Trommere gaarden Bierge gaarden 24 ^{de} S. eier gaards fortoug
55 Peder Hans hustru 56 Christofer Hansen Peder Esbersen Povl Pedersen	Bierge gaarden Hinse gaarden Bjørne gaards grund Lille Cras have gaard Kuure gaarden Lade gaards grund Kras Hauge grund	76 Hans Ibs hustru Hans Ibs hustru moder 78 Den gamle Holle konen Bendt Bendts Datter 79 Else Mons Jens	Holle gaarden Krykke gaarden Trommere gaarden
58 Mogens Lars Enke Anna Peders Datter		80 Peder Nielsen Lind Peder Jørgensen Hans Christiansen	26 ^{de} S. eier gaard Dynde gaards grund
60 Anders Bendtsen Morten Pedersens morfar		Den gamle Holle manden Hans Jacobsen Koefoed	(Hullegaard) Juule gaarden
61 Jørgen Poulsen Mads Aages hustru Ole Jensen	Staus Dal Peder Jørgens grund Tørre grund	81 Hans Pedersen Sode Jens Larsen	Bos gaard Træ bene gaarden
62 Peder Hansen Hans Hanses moder	Bierge gaarden Muure Dam	83 Christen Mads hustru	Jens Jens gr. i Piile gaarden
64 Vildes Else Bye Morten Bonne og hustru (navn ej opgivet) Jens Peders Enke Hans Jørgensens Riises hustru	Kiøb.- og handelsmand i Hasle Bos gaard Begr. i Rutsker	84 Ole Jens konne Aars Balle pigen	Holle grund
65 Lars Jensen Peder Mogens Datter			
66 Bendt Pedersen Mads Mikkelsen	Skov gaarden Aars Balde gaarden		

WERNER WESTH-JENSEN

85 Martha Hans Mons enke	Kysse gaard grund	Niels Espersen	Mare Vae gaar- den
86 Bendt Bendtsens hustru Lars Christens hustru	Krykke gaarden Ons Bierge gaar- den	99 Johane Wolff Anders Monsen	Piile gaarden Damme gaards grund
87 Bergitha Christoffer Hans Enke	Hintze gaarden	Lars Thomasen	Kysse gaards grund
89 Hans Svends hustru Hans Listers moder Stine Hans Datter	Kiøller gaarden fra Jacob Jens, Degne gaards grund	100 Peder Anders hustru Peder Mogensen Kiøl- lers enke	Kiøllere gaards grund
90 Edvard Olsen Sonnes hustru		101 Morten Pedersens mo- der	Skriverens moder Skov gaarden
91 Hans Monsen Bogs søn		Anders Bendts hustru Gildes (<i>eller Vildes</i>) Jør- gens hustru	
92 Jens Monsen	fra Morten Jens paa Muure	Niels Beck	Dynge gaarden
93 Jørgen Sonnes hustru Wævest Becks datter <i>Martha</i> Esper Jensen	Biørne gaarden Becke gaarden Mølle gaards grund	102 Jens Hans Enke Hans Holstes hustru Bærild Jørgensen	Mølle gaarden Damme gaard Dynge gaards grund
94 Kirstina Valdemar En gammel pensionist	Claus Jørgens grund fra Povel Jørgens i Kirke Boet	Morten Larsen ? Peders Datter	Torne gaarden Kiøse gaarden
95 Esper Larsen Jørgen Nielsen	Bos gaard fra Jens Siegfreds Pils grund Bos gaard	104 Peder Jacobs hustru	Lade gaards grund Bro gaard fra Kgs. Mark v. Lange Myre
96 Esper Lars Enke Jep Andersen (Kirke- værge)		Jep Ericksen Peder Lang	11 ^{te} Vdg. s grund Dynge gaards grund
97 Lars Monsen Kuure Peder Bendts hustru Niels Jørgen	Muure Niels Becks grund Sie gaard	108 Lars Mons Enke Hans Hans hustru	som forhen boede i Kromme lede Riise gaarden Splids gaards grund
98 Hans Jensen Lands Dommers frue Peder Haagensen Christen Madsen Esper Hansen	Samsings gaard Becke gaards grund Piile gaards grund Præste gaards grund	Fridrich Hans Hustru Peder Terkelsen Jens Jepsen Hans Jeps Hustrue	Kastene gaarden Begr. i Nyker Damme gaards for touget

Andre personer der omtales i bogen

<i>Side:</i>	<i>Sted/anledning</i>		
65	Absalons Datter, Else	Dåbsvidne	65 Jens Datter, Anna Chartrine
16	Andersen, Niels	Auktion på Ø. Gildesbo	66 Jordemaaleren
90	Andersen Skreder , Mons	Kiøller gaarden	96 Jørgens, Hans Anka ell. Anna
63	Andersen Toft, Hans	Rønne	82 Jørgensen, Hans
36, 80	Biskoppen	Høring	19 Jørgensen, Mads
44	Bertils, Helligs	Skinder Bye	98, 99, Juliane Maria
17	Bistrup, Hans	Captain	
57	Bendtsen, Bendt	Gården som Landsdommeren senere boede på	18 Kofoed, Hans
89	Crist Peders Jens	Piile Borg	18, 32, Kofoed, Jørgen
94	Dam, Asser	Rø	41 Kofoed, Mads
63	Degnen	Læst for børnene	6 Kofoed, Peder
69	Degnen	Hasle	66 Kofoed, Thomas
93	Elisabeth	Henrettet for mord	57 Landsdommeren
95	Else Margretha	Datter af Hans Monsen? Trommeregaard	6 Larsen, Hans
18	Espersen, Adolf	Hans Petters hus	6 Larsen, Morten
57	Espersen, Peder	Biørne gaards grund	69 Læstere, Peder
6	Fridriksen, Hans		103 Lysters, Jens Maren
57	Frost, Morten	Kuure Gaard	88 Lister Hans Hansen
65, 66, 72,	Gad, Hans	Byfoged	15, Madsen, Mads
68	Gelstrup	Præst i Rø	67, 75, 82, Madsen, Jep
64	Hansens Enke, Anders	Ægge Bierg	65 Madsen, Peder
82, 96,	Hansen (Smed), Anders	Dåbsvidne	82 Mads, Peder Karen
65, 82,	Hans Datter, Karen Marie	Dåbsvidne	96 Mads, Peder Stina
73	Helligsen, Anders	Skarpe Skade gaarden	65 Mads, Peder pige Kirstine
76	Holst, Hans	Skind Myre gaarden	65 Mads, Peder dreng Jens
63	Haagensen, Haagen	Muure	96 Madsen, Mads Jørgen
18	Hans Petter	Solgt hus	41 Marker
66	Ibsen, Helligs		41, 47, 64, 67, 82, 95 Mogens, Hans
74	Ips Datter, Hans	Konfirmeret (alene)	65 Mogensen, Hans
65	Jensen, Mons	Dåbsvidne	65 96 Mogens, Hans Margrethe
87	Jens, Jens Kone	Båret ved dåb	64 Mogensen, Hendrich
65	Jens, Mons Else	Dåbsvidne	
			Dåbsvidne
			Dr. sagen om Tumultsbroen
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			Østerlars
			Ringning for af-død dronning
			Rønne
			Præst i Klemensker
			Præst i Hasle og Rutsker
			Løjtnant
			Bendt Bendts gaard
			Pisket udenfor Degnen i Hasle
			Dåbsvidne
			Auktion på Knuddegård
			Østerlars
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			Kaptajn ved dragonerne
			Trommeregaard, senere Simonsgaard i Rutsker
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			Dåbsvidne
			købt hus af Anders Hansens Enke

82	Mogens, Henrich Anna	Dåbsvidne	57	Sode, Ole	Vellensgaard, Nyker
82	Mortensen, Mons	Dåbsvidne	104	Sodes, Ole kone (Signe)	Vellensgaard, Nyker, båret v. dåb
4	Mortensen, Jørgen	Gudhjem	50	Sommer Petter	Præst i Nyker
96	Mortens Datter, Karen	Dåbsvidne	6, 65, 82,	Sonne, Jørgen	Sandemand, Bjørnegård
66	Munk, Hans		92	Stender, Jørgen	Rønne
66, 72, 76,	Müller, Nansen	Procurator	90	Svendsen, Hans	Kiøller gaard
88	Ny Kirkes degn	Død + auction på boet	90	Sørensen, Hans	Slagter i Rønne
53, 66,	Olsen (Sonne), Evart	Sat ny ås i Kiøssesgårds mølle	86	Sophia Fridrika	Ringning for af-død
57	Olsen, Jens	Kimpe gaarden (Kæmpegård)	41	Urne	Amtmand
73	Olsen, Vensel	Skarpe Skade gaard	57	Vor gamle Fader (hjemme berettet)	Antagelig M.P.s morfar (døde 14/7 1789)
65, 96,	Olsen, Jens Michael	Dåbsvidne			
82	Ols Datter Bodil	Dåbsvidne			
33	Skov, Peder	Pisket og brændemærket v. Rønne Raadhus			

Beboelsesnavne:

Bagge gaards grund	Holle grund
Becke gaarden	Julle eller Juule gaarden
Bendt Bendts gaard (Landsdommergård)	Jyde Huset
Bede Gade	Kannike gaards grund — anført: 11 ^{te} Vorne-de gaards grund
Bierge gaarden	Kastene gaarden
Bierge gaards fortouget	Kierke boet
Bierge gaards grund	Kimpe gaarden (Kjæmpegård)
Biørne gaarden	Kjøller eller Kiøller gaarden
Biørne gaards grund	Kiøller gaards grund
Boldby gaarden	Kiøsse, Kyse eller Kysse gaards grund
Boldby grund	Kiøsse eller Kyse gaards møllen
Bos gaard	Knude gaarden
Bro gaard	Kofode eller Koføeds gaarden
(ved) Broen (nu Brogaard)	Kongens Mark
Damme gaarden	Krou Huset ved Kirken (antagelig nu Kle-mens kro)
Damme gaards grund	Kromme Lede
Damme gaards fortouget	Kras Hauge
Degne gaards grund	Kras Hauge gaard
Degne grund	(Lille) Cras Hauge gaard
Dynde gaards grund	Krykke eller Kryke gaarden
Dynges gaarden	Kure eller Kuure gaarden
Due Bierg gaarden	Lade gaards grund
Haagen Haagens Huus	Lands Dommer gaard (hvor før Bendt Bendtsen boede)
Hinse eller Hintze gaarden	
Holle gaarden	
Hollegaards grund	

Lykke gaarden
 Lykke Huset
 Paa Lyngen uden for Muure
 Mare Vae
 Marevae gaarden
 Muure eller Mure
 Mure eller Muure Dam
 Mæby
 Mølle gaarden
 Niels Becks grund
 Nørre gaarden
 Ons Bierge gaarden
 Peder Jørgens eller Peder Jørgensens grund
 Peder Terkels grund
 Piile Bierg
 Piile gaarden
 Pivere gaarden
 Præste gaards grund
 Rabecke Huset (vesten Biørne gaarden)
 Riise gaarden
 Riis By
 Samsins eller Samsings gaarden
 Sie gaard
 Siegfred Pils grund
 Simle gaard
 Simle gaards grund
 Skarpe Skae eller Skarpe Skade
 Skarpe Skade gaarden
 Skinder By- eller Bye
 Skinder Myre
 Skinder Myre gaarden — anført: 38te Selv
 Eier gaard
 (i) Skoven
 Skou gaarden
 Skrobe
 Skrobe gaarden
 (Den Nørre) Skrobe gaard
 Splids gaarden
 Splids eller Splids gaards grund
 (Lille) Splids gaard
 Splids Skov
 Stange gaarden
 Store Damme gaards fortov — anført: 24^{de}
 Selv Eier gaards fortoug
 Sædere eller Sædre gaarden
 Søndre Kirke Boe gaard
 Tørne gaarden
 Tørne gaards grund

Trommere gaarden
 Træbene gaarden
 Turpe gaarden
 Tønne Kolde gaarden
 Tørre gaards fortouget
 Tørre grund
 Vestre Hav
 Østre Gildes Boe
 Østre Pile gaard — anført: 26de Selv Eier
 gaard
 Aarsballe gaarden

Beboelsesnavne udenfor sognet:

Broe gaard i Olsker
 Dynde gaard i Nyker
 Julle gaard i Rutsker
 Mæby eller Mæ Bye i Nyker
 Mølle gaarden i Øster Larsker
 Pinde Lykke gaarden i Vestermarie
 Simons gaard i Rutsker
 Riise eller Kirse gaard i Nyker
 Trommere gaarden i Hasle
 Trommere gaarden i Rutsker
 Valle gaarden i Nyker
 Velling- eller Villings gaarden i Nyker
 Aa gaarden i Øster Larsker

Stednavne:

Broengen
 Gaase maen
 Gamle Dam
 Lange Mye
 Muure Dam
 Svine Høien
 Tørne Broen
 Tumels Broen
 Trind Hat
 Æge Bierg
 Ællet

Marknavne:

Huusestælen
 Mølleager
 Surager

Ordlister

- bas*, slud
basel ell. basset, barkedåb
bede, en kort tid
baskede, blakkede
bunde, bandt (binde rug)
bliv, blev
bie, bi(er)
capitelstaxt, skat
dagmeim, solvarmen (tøede sneen) dagblide
esere, eksercere
finge, fik (i forb. m. høst)
fløtte, flytte
folle, ung hest
fore, før
forlovning, (for pengene)
forvand, meget vand i åløb
fosterløn, en løn for at opfostre et barn
fæstenøl, *fæstensøl*, før bryllup
førstringen, i begyndelsen
grumningen, skydækket
grumt, overskyet
han, *hun*, brugtes om ting: høsten *han*
hid, til (i dag)
hob, f.eks. snebunke
holte, holdt
hest føl, hingst føl
hors føl, hoppe føl
hustru moder, svigermoder
hviidefrost, rimfrost
hørde, hørte
ind falder, Helligtrekongers dag indfalder den 6te Januari
jord rog, kraftig snefygning (jordblandet sne)
kiølneren, ovn til malttørring
korn, byg (nævnes altid korn)
kuld, kold luft
kaagen, en kaag: en pæl, hvortil en forbryder lænkedes for at blive hudstryget (pisket)
landet, hele Bornholm
Lausurt, Okseøje
lede, ledte
lindrigt, mildere vejr
længde, længe (gård længe)
- meinede*, solen tøede (sneen)
men, kun
mest, næsten
muurere, mose
myrer, moser
mæsling, mæslinger
og, også
optettede, reparerede (broen)
optøede, optøede
rart, i betydningen sjældent
ravste, rive sammen
regirede, (sygdom) rasede
rog, fygning
rom, *rum*, fag af et hus
rug æring, rug år
røste, lyngrøste, åbent tag på stolper
røstelse, gysning
siøge, syge
siøg dom, sygdom
slag klokke, bornholmerur
slæd, slæde
sneblag, stærkt snefald
snee rog, snefygning
songed, sunget
solde, solgte
stolpe rom, fag i bindingsværkshus
stien, gangen op ad kirkegulvet
svolme, hævelse
saa, sådan
sæk, sækkeligende bods- og sørgedragt af groft stof, der med en snor blev holdt sammen om hofterne
takte, takkede
trave, 10 *trave* halm
tult, tylt f.eks. 12 brædder
vente, ventede
veyr, vejr
vaagne, vogne (køretøjer)
vraan skab, hjørneskab
aae, af
aasehoved, på en mølle, det stykke af mølleaksen, der rager udenfor på møllen, og hvortil vingerne er forankret